

Ministerul Finanțelor

RAPORT
privind situația în domeniul
datoriei sectorului public,
garanțiilor de stat
și recreditării de stat
pe anul 2021

Chișinău 2022

CUPRINS

CUPRINS.....	2
Lista abrevierilor	3
Sumar executiv.....	4
Evoluția indicatorilor macroeconomici.....	5
Implementarea Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2020-2022)”.	7
Datoria sectorului public.....	10
Datoria de stat	12
<i>Datoria de stat externă</i>	15
<i>Datoria de stat internă</i>	19
Garanțiile de stat	24
Creanțele interne	24
Riscurile asociate datoriei de stat la situația din 31 decembrie 2021	25
Recreditarea de stat	31
Anexă.....	40

Lista abrevierilor

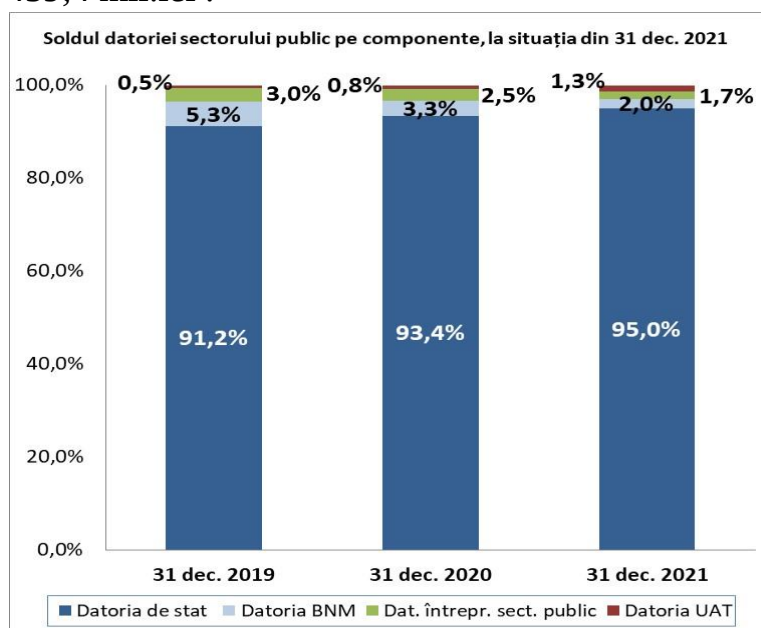
AID	Asociația Internațională de Dezvoltare
ATM	Perioada medie de maturitate
ATR	Perioada medie de refixare
BDCE	Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei
BEI	Banca Europeană de Investiții
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIRD	Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BNM	Banca Națională a Moldovei
CNY	Yuan Renminbi chinezesc
DDP	Direcția datoriei publice
OGP AE	Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă
DMFAS	Sistem de Management al Datoriei și Analiză Financiară
DST (SDR)	Drepturi Speciale de Tragere
FIDA	Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă
FMI	Fondul Monetar Internațional
GBP	Lira sterlină
IP CTIF	Instituția Publică Centrul de Tehnologii Informaționale în Finanțe
JICA	Agenția Japoneză pentru Cooperare Internațională
JPY	Yen japonez
MF	Ministerul Finanțelor
ODIMM	Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii
PIB	Produs Intern Brut
UAT	Unitate administrativ-teritorială
UE	Uniunea Europeană
UNCTAD	Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare
VBS	Veniturile totale ale bugetului de stat
VMS	Valori mobiliare de stat

Notă: În cadrul documentului dat, totalurile pot devia nesemnificativ de la suma componentelor, urmare a rotunjirii.

Sumar executiv

Drept urmare a analizei privind evoluția datoriei sectorului public, se atestă o creștere a soldului acesteia cu 12,7% la situația din 31 decembrie 2021 comparativ cu sfârșitul anului 2020, constituind 81 828,3 mil. lei sau 33,8% din PIB-ul înregistrat la finele anului 2021. Ca pondere în PIB, datoria sectorului public s-a diminuat cu 2,6 p.p. comparativ cu situația de la finele anului 2020.

Majorarea soldului datoriei sectorului public la situația din 31 decembrie 2021 în comparație cu sfârșitul anului 2020 este condiționată în special de majorarea soldului datoriei de stat la valoarea nominală cu 9 932,0 mil. lei și soldul datoriei directe a UAT cu 509,0 mil. lei. Totodată, soldul datoriei BNM s-a diminuat cu 789,7 mil. lei și soldul datoriei directe a întreprinderilor din sectorul public cu 459,4 mil. lei.

La situația din 31 decembrie 2021, soldul datoriei de stat a constituit 77 752,7 mil. lei¹, dintre care datoria de stat internă – 42,8% iar datoria de stat externă – 57,2% din total. Majorarea soldului datoriei de stat cu 9 932,0 mil. lei comparativ cu valorile de la sfârșitul anului precedent a fost influențată de finanțarea netă pozitivă atât internă cât și externă. Cu toate acestea, soldul datoriei de stat înregistrat la situația din 31 decembrie 2021 se situează sub plafonul 85 438,4 mil. lei – valoarea precizată a soldului datoriei de stat conform Legii bugetului de stat pentru anul 2021.

La situația din 31 decembrie 2021, soldul garanțiilor de stat (acordate în totalitate în cadrul Programului de stat “Prima casă”) a constituit 1 834,5 mil. lei sau 0,8 % din PIB-ul pentru anul 2021.

În perioada de referință au fost recreditate mijloace financiare în valoare totală de 2 770,4 mil. lei și rambursate 1 208,0 mil. lei. La situația din 31 decembrie 2021, soldul datoriilor beneficiarilor recreditați a constituit 7 036,2 mil. lei, dintre care 295,9 mil. lei cu termen expirat.

¹ Începând cu 31.05.2020 soldul datoriei de stat interne se prezintă la valoarea nominală, în conformitate cu prevederile HG nr. 234/2020 "Pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 1136/2007 cu privire la unele măsuri de executare a Legii nr.419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat".

Evoluția indicatorilor macroeconomici

Conform datelor preliminare, PIB-ul estimat pentru anul 2021 a constituit 241 871,0 mil. lei, înregistrând o majorare cu 13,9 p.p., în prețuri comparabile, față de anul precedent².

Dinamica procesului inflaționist³

Rata inflației în luna decembrie 2021 a constituit 13,94 % față de decembrie 2020, înregistrând o majorare cu 13,55 p.p. comparativ cu valoarea înregistrată în aceeași perioadă a anului 2020.

Pe parcursul perioadei de referință, rata inflației a continuat cu un ritm pronunțat de creștere datorită accelerării prețurilor, fiind determinată de majorarea prețurilor la produsele alimentare, la petrol și la alte materii prime pe piața internațională, fapt ce s-a reflectat parțial în majorarea prețurilor acestor produse pe piața locală, în același timp și a majorării pronunțate a prețurilor la resursele energetice, respectiv la produse alimentare cu 17,46%, mărfuri nealimentare cu 12,06% și servicii prestate populației cu 11,59%.

Activitatea de comerț exterior⁴

Exporturile realizate pe parcursul anului 2021 s-au cifrat la 3 144,4 mil. dolari SUA, valoare mai mare cu 27,5%, comparativ cu cea înregistrată în anul 2020.

Importurile de bunuri au constituit 7 176,6 mil. dolari SUA, nivel superior celui realizat în anul 2020, cu 32,5%.

Balanța comercială s-a soldat cu un deficit de 4 032,2 mil. dolari SUA, fiind cu 1 083,3 milioane dolari SUA mai mult, comparativ cu cel înregistrat în anul 2020.

Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi în anul 2021 a fost de 43,8%, în scădere cu 1,8 p.p., comparativ cu anul 2020.

Politica ratelor

Spre sfârșitul anului 2021, Comitetul executiv al BNM a decis majorarea ratei de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară până la 6,50 la sută anual. Decizia are drept scop crearea condițiilor monetare necesare să tempereteze ritmurile de creștere a prețurilor de consum.⁵

În același timp, ratele de dobândă pe piețele internaționale (Euribor pe 6 luni și USD Libor pe 6 luni) au avut o tendință oscilantă. Valoarea medie pentru luna decembrie 2021 a ratei Euribor pe 6 luni a constituit -0,546 %⁶, fiind cu 5,2 la sută mai mică decât valoarea medie din luna decembrie 2020. Valoarea medie a ratei USD Libor pe 6 luni pentru luna decembrie 2021 a înregistrat 0,3095 %⁷,

² Sursa: Comunicat de presă privind Produsul Intern Brut din 15 martie 2022, Biroul Național de Statistică.

³ Sursa: Biroul Național de Statistică.

⁴ Datele referitoare la export (FOB), import (CIF) de bunuri sunt preluate de la Biroul Național de Statistică.

⁵ Sursa: Comunicate de presă privind deciziile de politică monetară, www.bnm.md

⁶ Sursa: <http://www.euribor-ebf.eu/euribor-org/euribor-rates.html>

⁷ Sursa: http://www.wsjprimerate.us/libor/libor_rates_history.htm

fiind cu 20,4 la sută mai mare comparativ cu valoarea medie din luna decembrie 2020. Aceste rate de referință sunt cel mai des utilizate de creditori pentru împrumuturile de stat externe acordate Republicii Moldova, purtătoare de rată flotantă a dobânzii.

Piața valutară (ratele de schimb)

Cursul de schimb oficial al monedei naționale înregistrat la sfârșitul anului 2021 a marcat o depreciere de 3,1 la sută față de dolarul SUA și o apreciere de 4,9 la sută față de euro, comparativ cu finele anului 2020. Dinamica cursului oficial al leului moldovenesc față de euro a fost influențată inclusiv de evoluțiile monedei unice europene față de dolarul SUA pe piețele internaționale.

În perioada de referință, s-a majorat insuficiența de valută, în condițiile în care, în termeni anuali, cererea netă din partea persoanelor juridice a continuat să avanseze în ritm alert, iar oferta netă din partea persoanelor fizice s-a restrâns semnificativ. Unul dintre factorii care a contribuit la economisirea valutei de către persoanele fizice a fost deprecierea euro față de leu, urmare deprecierii monedei europene în raport cu dolarul SUA pe piețele internaționale, iar cererea netă de valută din partea agenților economici a sporit pe fondul creșterii considerabile a prețurilor de import al gazelor naturale și produselor petroliere ⁸.

Indicatorii bugetului de stat

La situația din 31 decembrie 2021, veniturile bugetului de stat au înregistrat valoarea de 49 383,8 mil. lei, ceea ce constituie o majorare cu 28,3 la sută comparativ cu finele anului 2020. Cheltuielile bugetului de stat, au înregistrat o majorare cu 9,0 la sută comparativ cu finele anului precedent, atingând valoarea de 54 116,9 mil. lei. Soldul bugetului de stat a înregistrat un deficit de 4 733,1 mil. lei, ceea ce constituie 40,1 la sută din valoarea precizată pentru anul 2021.

⁸ Sursa: Comunicate de presă privind Raportul asupra inflației, www.bnm.md

Implementarea Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2020-2022)”

Pe parcursul anului 2021, politica în domeniul datoriei de stat a fost orientată spre atingerea obiectivului fundamental în procesul de administrare a datoriei de stat, stabilit în Program, și anume de asigurare a necesităților de finanțare ale soldului (deficitului) bugetului de stat la nivel acceptabil de cheltuieli pe termen mediu și lung, în condițiile limitării riscurilor implicate.

De asemenea, pe parcursul anului 2021 s-a urmărit realizarea obiectivelor specifice de gestionare a datoriei de stat stabilite în vederea atingerii obiectivului fundamental, și anume:

- a) dezvoltarea pieței interne a valorilor mobiliare de stat.
- b) contractarea împrumuturilor de stat externe ținând cont de raportul cost-risc.
- c) realizarea managementului riscului operațional aferent datoriei de stat.

În scopul realizării obiectivelor propuse, Ministerul Finanțelor a întreprins următoarele acțiuni:

1) Au fost evaluate, lunar și trimestrial, și gestionate riscurile aferente portofoliului datoriei de stat și datoriilor condiționale (risc de refinanțare, risc valutar, risc ratei de dobândă), fiind monitorizați parametrii de risc asociați datoriei de stat stabiliți în Program, care, potrivit situației din 31 decembrie 2021, au înregistrat următoarele valori:

- maturitatea rămasă, exprimată prin datoria de stat scadentă în decurs de un an (% din total) – 27,6%;
- datoria de stat internă (% din total) – 42,8%;
- datoria de stat într-o anumită valută străină (% din total) – 32,8% (euro);
- datoria de stat cu rata dobânzii variabilă (% din total) – 45,2%;
- VMS emise pe piața primară scadente în decurs de un an (% din total) – 89,0%;
- ATM pentru VMS emise pe piața primară (ani) – 0,7ani.

Astfel, toți parametrii de risc s-au încadrat în limitele anuale stabilite în cadrul Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2020-2022)”, cu excepția indicatorilor *ponderea datoriei de stat scadentă în decurs de 1 an în totalul datoriei de stat*, fiind cu 2,6 p.p. mai mult comparativ cu valoarea maximă aprobată, *VMS emise pe piața primară scadente în decurs de un an*, fiind cu 4,0 p.p. mai mult comparativ cu valoarea maximă aprobată și *datoria de stat cu rata dobânzii variabilă* fiind cu 5,2 p.p. mai mult comparativ cu valoarea maximă aprobată conform Programului. Acest fapt se datorează emisiunii pe parcursul anului 2021 în volume mai mari a VMS preponderent pe termen scurt, în legătură cu cererea mai mare pe termen scurt din partea investitorilor pentru VMS.

La finele anului 2021, o expunere mai mare față de indicatorii riscului de refinanțare și ai riscului ratei de dobândă înregistrează datoria de stat internă, care are o pondere majoră care urmează a fi scadentă/refixată în decurs de un an, respectiv 57,6%/58,0%. Totodată, portofoliul datoriei de stat este expus într-o

mare măsură riscului valutar, dat fiind faptul că aproximativ 57,0% din soldul datoriei de stat este denominat în valută străină, iar restul în monedă națională.

Alți indicatori ai riscurilor de piață aferenți datoriei de stat sunt prezentați cu concluziile de rigoare în cadrul capitolului *Riscurile asociate datoriei de stat la situația din 31 decembrie 2021* (vezi pag. 26).

De asemenea, trimestrial a fost monitorizată sustenabilitatea datoriei de stat. În acest context, a fost calculat indicatorul de sustenabilitate al datoriei de stat și publicat în rapoartele trimestriale privind situația în domeniul datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat. Astfel, la situația din 31 decembrie 2021, valoarea înregistrată se încadrează în limite sustenabile și nu produce riscuri adiționale asupra stabilității macroeconomice a țării. Ponderea serviciului datoriei de stat în veniturile totale ale bugetului de stat a constituit 4,0%, sub plafonul stabilit de 10,0 %, fiind cu 0,4 p.p. mai mic decât nivelul înregistrat la sfârșitul anului 2020.

2) În vederea extinderii maturității portofoliului datoriei de stat interne, a fost consultată opinia dealerilor primari, fiind organizate ședințe virtuale cu fiecare dealer primar, în cadrul cărora s-a discutat despre situația economică din țară, în special despre situația pe piața VMS, o atenție deosebită a fost acordată perspectivei privind lansarea obligațiunilor de stat cu scadența de 7 ani.

3) Pentru a realiza un profil mai uniform al rambursării datoriei, pe parcursul anului 2021, Ministerul Finanțelor, în procesul de emisiune a VMS pe piața primară, a ținut cont atât de necesitățile de finanțare ale bugetului de stat, cât și de profilul de răscumpărare a valorilor mobiliare de stat, evitând concentrarea în perioadele viitoare a răscumpărării unor volume considerabile de VMS.

4) Întru diversificarea canalelor de vânzare a VMS odată cu creșterea accesibilității persoanelor fizice la procurarea VMS, a fost definitivat și aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.192 din 22.09.21 Conceptul Programului de vânzare directă a valorilor mobiliare de stat persoanelor fizice în Republica Moldova” (număr unic 1004/MF/2020).

5) În perioada de referință, întru asigurarea gradului de transparență și predictibilitate a pieței VMS pe pagina web-oficială a Ministerului Finanțelor au fost publicate cca. 552 de informații.

În legătură cu situația epidemiologică declarată în țară legată de virusul COVID-19 și deciziile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, întreprinderile cu dealerii primari au fost organizate în format online. Pe parcursul anului 2021 au fost organizate 5 ședințe, în cadrul cărora, au fost prezentate rezultatele trimestriale ale performanței dealerilor primari, în conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la plasarea, tranzacționarea și răscumpărarea valorilor mobiliare de stat în formă de înscriere în cont nr.170/2018. Totodată, a fost discutată activitatea pe piața VMS și perspectivele de dezvoltare a acesteia.

La fel, pe parcursul anului, prin intermediul poștei electronice, a fost expediat dealerilor primari Calendarul desfășurării licitațiilor de vânzare a valorilor mobiliare de stat, precum și solicitată prezentarea informației privind politica investițională a băncii (disponibilitatea de investire în VMS, numărul de clienți etc.).

6) Întru realizarea acțiunii de monitorizare și evaluarea performanțelor dealerilor primari, au fost efectuate evaluările anuală (2020) și cele trimestriale (trim. IV 2020, trim. I, II și III 2021) a performanței dealerilor primari în conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la plasarea, tranzacționarea și răscumpărarea valorilor mobiliare de stat în formă de înscriere în cont nr.170/2018, rezultatele fiind comunicate dealerilor primari la întreprinderile organizate de către Ministerul Finanțelor și prin intermediul poștei electronice, în legătură cu situația pandemică de Covid-19 din țară.

7) Pe parcursul anului 2021, au fost negociate și semnate 5 acorduri de finanțare/împrumut externe în sumă totală de circa 151,4 mil. dolari SUA. Acorduri de finanțare respective au fost semnate cu instituții multilaterale, dintre care un acord de finanțare a fost semnat cu Asociația Internațională de Dezvoltare, având maturitatea de 30 ani și rata dobânzii fixă, două acorduri de împrumut cu Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, având maturitatea de 15 ani, rata dobânzii flotantă și două contracte de finanțare cu Banca Europeană de Investiții având maturitatea cuprinsă între 15 – 20 ani, și rata dobânzii stabilită în dependență de ratele aplicabile pe piața internațională.

De asemenea, pe parcursul anului 2021 au fost analizate 8 oferte de debursare cu opțiuni multiple de condiții financiare din contul împrumuturilor acordate de către Banca Europeană de Investiții pentru realizarea proiectului „Moldova Drumuri II”, și „Livada Moldovei” și de către Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei pentru realizarea proiectului „Procurarea ambulanțelor” și „Răspuns de urgență la COVID-19 și suport pentru întreprinderile micro, mici și mijlocii” fiind debursate mijloace financiare în sumă totală de 83,5 mil. euro, și acceptată cea mai optimă variantă în termeni de maturitate a împrumutului și rată a dobânzii, pentru fiecare împrumut în parte.

8) La începutul anului 2021 a fost revizuit și aprobat Planul de gestionare a riscului operațional și de continuitate a activităților aferente managementului datoriei de stat pentru anul 2021 în conformitate cu Planul de acțiuni al Direcției datoriei publice pentru anul 2021. Documentul stabilește principalele măsuri de reacție la riscurile operaționale, urmărindu-se în același timp diminuarea probabilității de apariție ulterioară a acestora. Informația sumară privind progresul înregistrat pe marginea implementării documentului respectiv este reflectată în Anexă la prezentul raport.

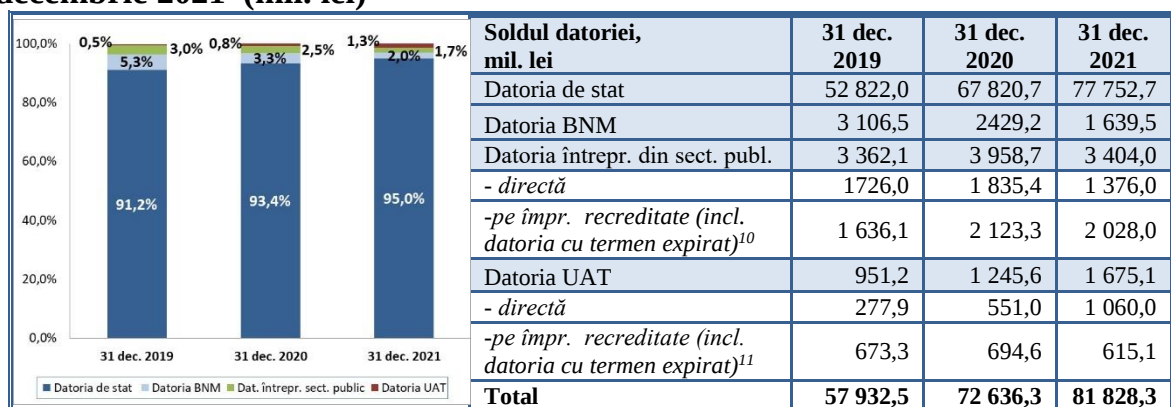
Datoria sectorului public

La situația din 31 decembrie 2021, soldul datoriei sectorului public⁹ s-a majorat cu 9 191,9 mil. lei sau cu 12,7 % comparativ cu sfârșitul anului 2020 și a constituit 81 828,3 mil. lei.

Conform datelor privind PIB-ul înregistrat pentru anul 2021, ponderea datoriei sectorului public în PIB, la situația din 31 decembrie 2021, a constituit 33,8%, înregistrând o diminuare cu 2,6 p.p. comparativ cu situația de la finele anului 2020 și o majorare cu 6,3 p.p. comparativ cu anul 2019.

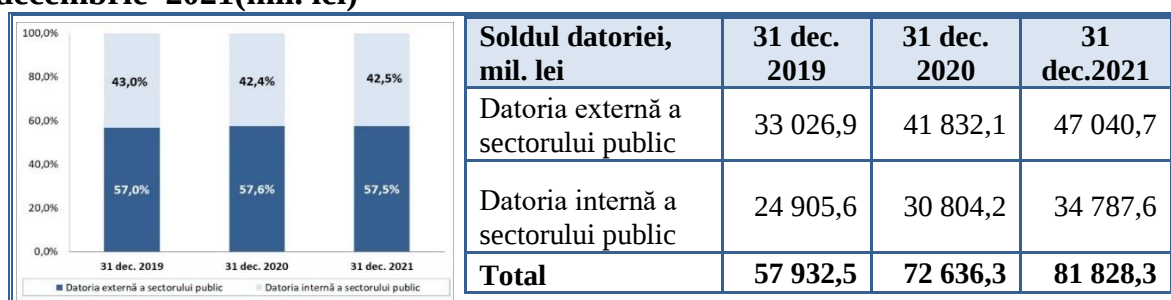
Evoluția datoriei sectorului public pe componente se prezintă în cele ce urmează.

Evoluția datoriei sectorului public, pe componente, 31 decembrie 2019 – 31 decembrie 2021 (mil. lei)

Majorarea soldului datoriei sectorului public la situația din 31 decembrie 2021 în comparație cu sfârșitul anului 2020 este condiționată de majorarea soldului datoriei de stat cu 9 932,0 mil. lei și soldul datoriei directe a UAT cu 509,0 mil. lei. Totodată, soldul datoriei BNM s-a diminuat cu 789,7 mil. lei, soldul datoriei directe a întreprinderilor din sectorul public cu 459,4 mil. lei. Similar anilor precedenți, datoria de stat continuă să înregistreze ponderea majoră în totalul datoriei sectorului public (95,0%).

Evoluția soldului datoriei sectorului public, pe surse, 31 decembrie 2019 – 31 decembrie 2021 (mil. lei)

⁹ Soldul datoriei sectorului public se compune din datoria de stat, datoria BNM și datoria direct contractată a întreprinderilor din sectorul public și UAT-ilor, cu maturitatea ≥ 1 an

¹⁰ Datoria întreprinderilor din sectorul public pe împrumuturile recreditate nu se include în datoria totală a sectorului public din motiv că acestea sunt deja incluse în datoria de stat (externă).

¹¹ Datoria UAT-ilor pe împrumuturile recreditate nu se include în datoria totală a sectorului public din motiv că acestea sunt deja incluse în datoria de stat (externă).

La situația din 31 decembrie 2021, datoria externă a sectorului public a constituit 2 650,9 mil. dolari SUA (echivalentul a 47 040,7 mil. lei), sau 57,5 % din soldul datoriei sectorului public, iar datoria internă a sectorului public a constituit 34 787,6 mil. lei (42,5%). Pe parcursul anului 2021 datoria sectorului public s-a majorat față de sfârșitul anului 2020, fiind influențată în special de creșterea datoriei interne a sectorului public, care a înregistrat o evoluție ascendentă de 12,9 la sută, dar și de creșterea datoriei externe a sectorului public înregistrând o evoluție de 12,5 la sută.

La situația din 31 decembrie 2021, în structura datoriei directe a UAT se evidențiază ponderea majoră a datoriei în monedă națională – 66,3%, majorându-se cu 8,1 p.p. față de finele anului 2020 și cu 52,1 p.p. față de anul 2019, iar 17,3% din datoria directă a UAT o reprezintă datoria purtătoare de rată flotantă a dobânzii, cu 11,9 p.p. mai puțin decât la finele anului 2020 și cu 46,2 p.p. comparativ cu anul 2019 . Totodată, 16,0% din totalul datoriei directe a UAT urmează să ajungă la scadență în decurs de un an.

La situația din 31 decembrie 2021 garanții externe emise de UAT în favoarea creditorilor externi, pentru împrumuturile direct contractate, se înregistrează în sumă de 552,9 mil. lei. Garanțiile interne emise de UAT au constituit 241,8 mil. lei, dintre care pe împrumuturile recreditate 241,4 mil. lei.

La situația din 31 decembrie 2021, în structura datoriei directe a întreprinderilor din sectorul public, se evidențiază ponderea majoră a datoriei în monedă națională – 56,7% diminuându-se cu 8,4 p.p. față de finele anului 2020 și cu 17,2 p.p. față de anul 2019, iar 28,9% din datoria directă a întreprinderilor din sectorul public o reprezintă datoria purtătoare de rată flotantă a dobânzii, mai puțin cu 12,4 p.p. decât la finele anului 2020 și cu 34,2 p.p. comparativ anul 2019. Totodată, 47,9% din totalul datoriei directe a întreprinderilor din sectorul public urmează să ajungă la scadență în decurs de un an.

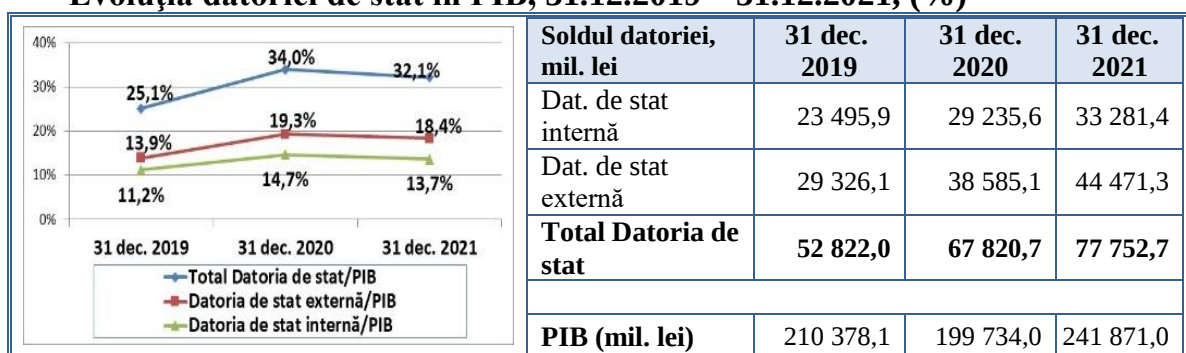
În ce privește arieratele la împrumuturile entităților sectorului public acestea au înregistrat la 31 decembrie 2021, valoarea de 117,3 mil. lei, fiind formate în totalitate din arieratele la împrumuturile interne din sectorul public. Comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2020, valoarea arieratelor la împrumuturile interne s-a diminuat cu 32,6 mil. lei sau 21,8 la sută comparativ cu finele anului 2020. Arierate la împrumuturile externe ale sectorului public nu au fost înregistrate.

Datoria de stat

La situația din 31 decembrie 2021, soldul datoriei de stat a constituit 77 752,7 mil. lei, majorându-se cu 9 932,0 mil. lei la valoarea nominală, sau cu 14,6 la sută față de sfârșitul anului 2020, fiind influențat în special de majorarea soldului datoriei de stat interne cu 4 045,8 mil. lei dar și de majorarea soldului datoriei de stat externe cu 5 886,2 mil. lei. Modificarea soldului datoriei de stat externe se datorează finanțării externe nete pozitive în valoare de 382,8 mil. dolari SUA și fluctuației negative a ratei de schimb a dolarului SUA față de alte valute în valoare de -118,1 mil. dolari SUA. Totodată, majorarea soldului datoriei de stat interne a fost condiționată preponderent de finanțarea internă netă pozitivă din contul VMS emise pe piața primară pe parcursul perioadei de referință.

Conform datelor privind PIB-ul pentru anul 2021, ponderea datoriei de stat la valoarea nominală în PIB, la situația din 31 decembrie 2021, a constituit 32,1%, înregistrând o diminuare în raport cu situația de la sfârșitul anului 2020 cu 1,9 p.p.

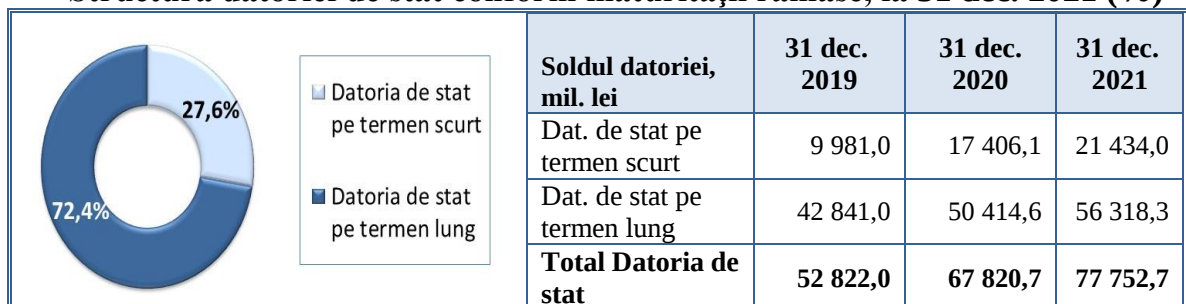
Evoluția datoriei de stat în PIB, 31.12.2019 – 31.12.2021, (%)

Structura datoriei de stat poate fi analizată prin prisma a patru aspecte, cum sunt: maturitatea, valuta, rata dobânzii și instrumente ale datoriei.

1) Structura datoriei de stat conform maturității rămase reflectă intervalul de timp în care plățile ajung la scadență. Datoria de stat pe termen scurt se situează la nivelul de 27,6 la sută, ceea ce înseamnă că aproximativ o pătrime din soldul datoriei de stat urmează să ajungă la scadență în decurs de un an. Datoria pe termen lung constituie 72,4 la sută din portofoliul datoriei de stat, cele mai lungi perioade ale maturității fiind caracteristice împrumuturilor de stat externe și valorilor mobiliare de stat emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat.

Structura datoriei de stat conform maturității rămase, la 31 dec. 2021 (%)

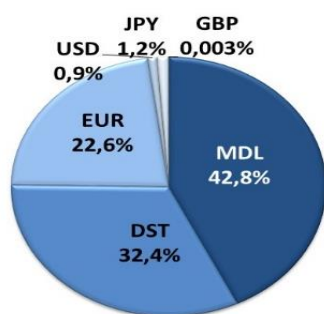

2) Potrivit structurii pe valute a datoriei de stat, ponderea majoră îi revine datoriei de stat interne în Lei moldovenești – 42,8%, urmată de împrumuturile de

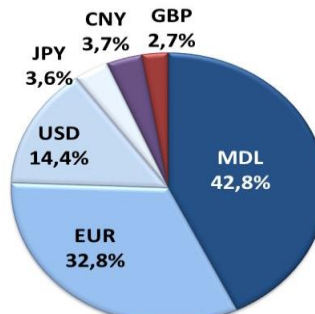
stat externe denominate în coșul valutar DST cu 32,4%. Următoarele poziții sunt ocupate de Euro – 22,6%, Yenul japonez – 1,2%, Dolarul SUA – 0,9% și Lira sterlină – 0,003%.

Structura datoriei de stat, pe valute, la 31 decembrie 2021,

fără descompunerea DST

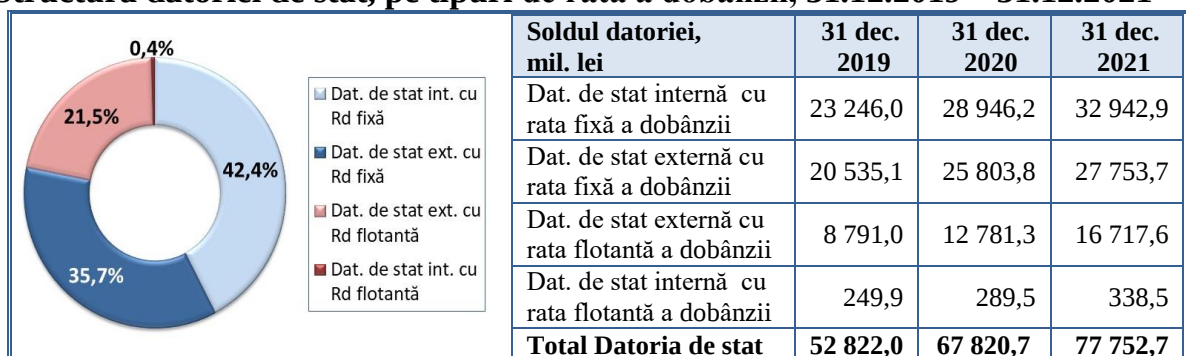
cu descompunerea DST

În structura datoriei de stat pe valute, cu descompunerea coșului valutar DST, poziția dominantă este ocupată de Leul moldovenesc – 42,8%, urmat de Euro – 32,8%, Dolarul SUA – 14,4%, Yuanul Renminbi chinezesc – 3,7% Yenul japonez – 3,6% și Lira sterlină – 2,7%.

3) În ce privește structura pe tipuri de rată a dobânzii, datoria cu rata flotantă a dobânzii a constituit 21,9 la sută din portofoliul datoriei de stat la situația din 31 decembrie 2021, ceea ce reprezintă o majorare cu 2,6 p.p. în comparație cu sfârșitul anului 2020. Totodată, la situația din 31 decembrie 2021, datoria de stat purtătoare de rată fixă a dobânzii a constituit 78,1 la sută din portofoliul datoriei de stat.

Structura datoriei de stat, pe tipuri de rată a dobânzii, 31.12.2019 – 31.12.2021

Instrumentele datoriei de stat cu rata fixă a dobânzii, la situația din 31.12.2021 sunt:

a) împrumuturile de stat externe contractate de la instituțiile financiare internaționale (BEI, BDCE, UE, FIDA, AID, FMI), precum și de la creditorii bilaterali (Guvernul SUA, Guvernul Germaniei, UniCredit Austria¹², Guvernul României, Banca germană KfW, JICA, Guvernul Poloniei);

¹² Împrumuturile de stat externe contractate de la BDCE, FMI și UniCredit Austria, a căror rată a dobânzii constituie 0,00% sau nu sunt purtătoare de rată a dobânzii, în scopul raportării, sunt atribuite categoriei de instrumente a datoriei de stat cu rata fixă a dobânzii.

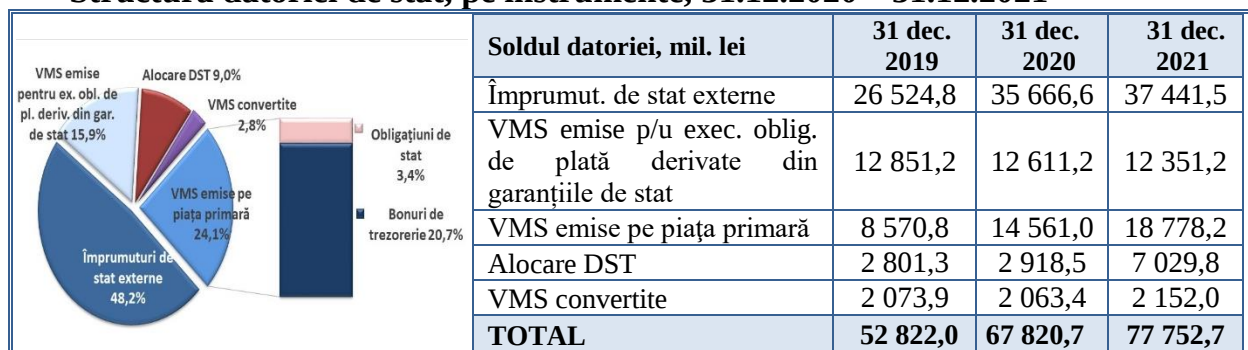
- b) VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat¹³;
- c) VMS emise pe termen scurt (bonurile de trezorerie);
- d) VMS convertite;
- e) VMS emise pe termen lung (obligațiunile de stat cu maturitatea de 2, 3, 5 și 7 ani).

Instrumentele cu rata flotantă a dobânzii sunt:

- a) împrumuturile de stat externe cu rata flotantă a dobânzii, contractate de la organizațiile financiare internaționale (BEI, BIRD, BERD, FMI) și de la creditorii bilaterali (Guvernul Japoniei, Guvernul Rusiei);
- b) alocarea DST de la FMI;
- c) VMS emise pe termen lung (obligațiunile de stat cu maturitatea de 2 ani);

4) În structura datoriei de stat, pe instrumente, la situația de la 31 decembrie 2021, ponderea majoritară o dețin împrumuturile de stat externe cu 48,2 la sută, micșorându-se cu 4,4 p.p. față de ponderea care o deținea la sfârșitul anului 2020. A doua poziție este ocupată VMS emise pe piața primară cu ponderea de 24,1%, după care urmează VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat cu ponderea de 15,9%, alocarea DST cu 9,0% și VMS convertite (în portofoliul BNM) cu 2,8%.

Structura datoriei de stat, pe instrumente, 31.12.2020 – 31.12.2021

Ponderea obligațiunilor de stat în totalul datoriei de stat a înregistrat un nivel de 3,4%, iar ponderea bonurilor de trezorerie 20,7%.

Serviciul datoriei de stat¹⁴

Pe parcursul anului 2021, pentru serviciul datoriei de stat, din bugetul de stat au fost utilizate mijloace în sumă de 1 897,3 mil. lei, care se compune din:

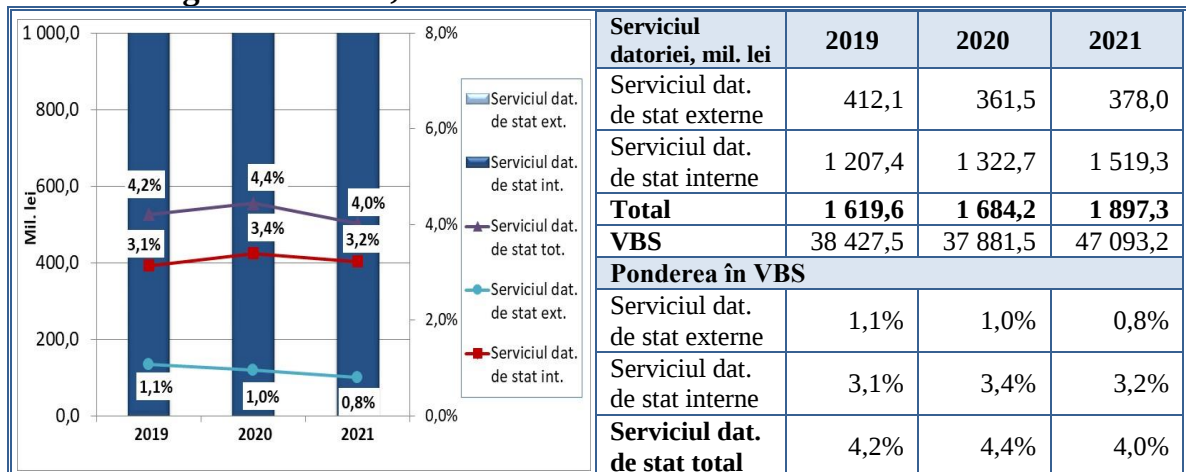
- a) Serviciul datoriei de stat externe în valoare de 378,0 mil. lei (19,9%);
- b) Serviciul datoriei de stat interne în valoare de 1 519,3 mil. lei (80,1%).

Suma destinată serviciului datoriei de stat, adică costul asociat acesteia, s-a majorat cu 12,7 % comparativ cu finele anului precedent.

¹³ VMS emise conform Legii nr. 235 din 03.10.2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat nr. 807 din 17.11.2014 și nr. 101 din 01.04.2015

¹⁴ Serviciul datoriei de stat reprezintă plățile de dobândă și comisioanele aferente datoriei

Evoluția serviciului datoriei de stat, în valori nominale (mil. lei) și ca pondere în veniturile bugetului de stat, 2019 – 2021

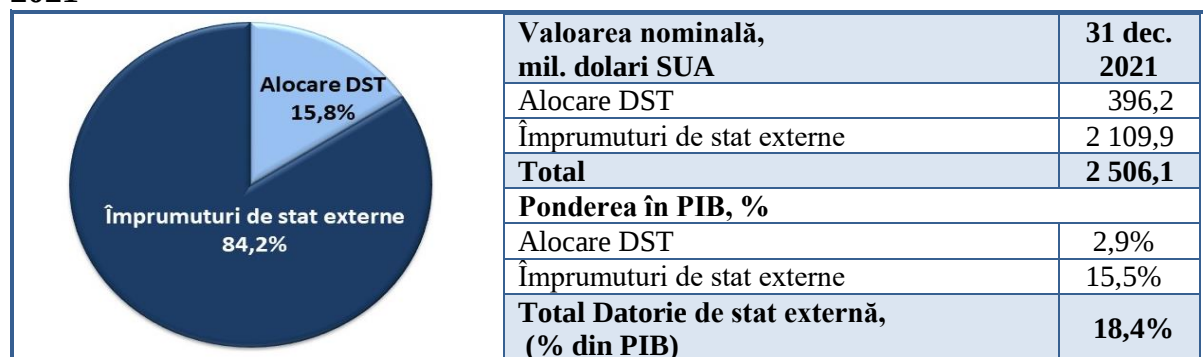
Datoria de stat externă

La situația din 31 decembrie 2021, soldul datoriei de stat externe a constituit 2506,1 mil. dolari SUA (echivalentul a 44 471,3 mil. lei), fiind format în totalitate din datorie de stat externă directă.

De la începutul anului 2021, soldul datoriei de stat externe exprimat în dolari SUA a înregistrat o majorare cu 264,7 mil. dolari SUA sau cu 11,8%. Această modificare este justificată prin finanțarea externă netă pozitivă în valoare de 382,8 mil. dolari SUA, și prin fluctuația negativă a ratei de schimb a dolarului SUA față de alte valute în sumă de -118,1 mil. dolari SUA. Totodată, ca urmare a deprecierei monedei naționale față de dolarul SUA, soldul datoriei de stat externe exprimat în lei s-a majorat cu 1 329,7 mil. lei sau cu 3,1%.

Ca pondere în PIB, la 31 decembrie 2021, datoria de stat externă a înregistrat 18,4 la sută, micșorându-se comparativ cu situația din 31 decembrie 2020, cu 0,9 p. p.

Structura datoriei de stat externe și ponderea acesteia în PIB, la 31 decembrie 2021

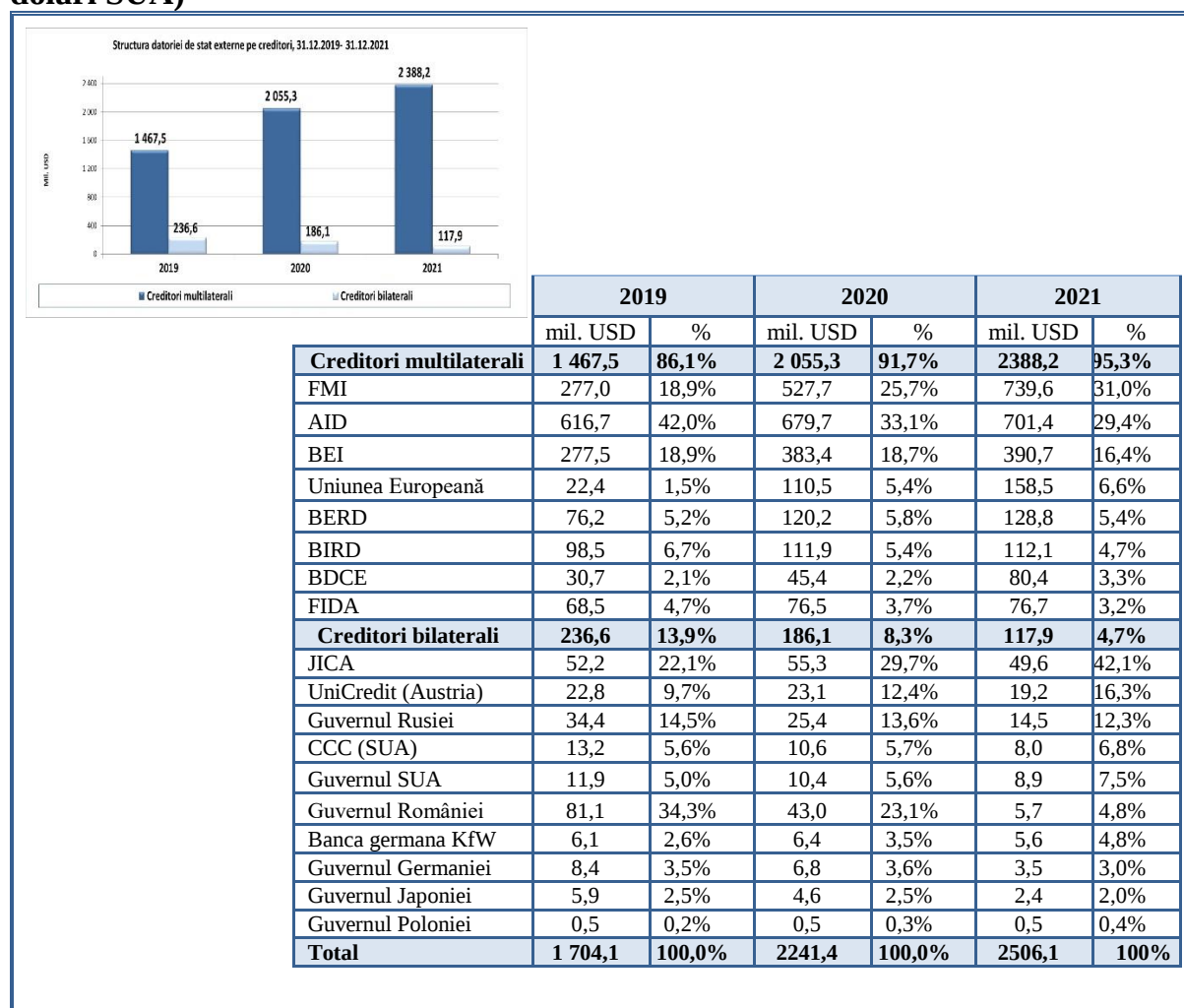
În structura datoriei de stat externe pe instrumente, la situația din 31 decembrie 2021, împrumuturile de stat externe au ocupat ponderea majoră de 84,2

la sută, ceea ce indică o diminuare cu 8,2 p.p. comparativ cu cea de la sfârșitul anului 2020.

În structura datoriei de stat externe pe creditori, creditorii multilaterali continuă să fie principalii creditori. Datoria de stat externă față de creditorii multilaterali, la situația din 31 decembrie 2021, a constituit 2 388,2 mil. dolari SUA (echivalentul a 42378,3 mil. lei) sau 95,3% din soldul total al datoriei de stat externe, fiind cu 3,6 p.p mai mult decât la finele anului 2020. Cea mai mare pondere în soldul datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali o deține FMI cu 31,0%, urmată de AID – cu 29,4%, BEI – cu 16,4%, UE – cu 6,6%, BERD – cu 5,4% și alți creditori cu o pondere cumulativă de 11,2 la sută.

Datoria de stat externă față de creditorii bilaterali a constituit 117,9 mil. dolari SUA (echivalentul a 2 093,0 mil. lei) sau 4,7% din soldul total al datoriei de stat externe. JICA îi revine ponderea majoră de circa 42,1% din datoria față de creditorii bilaterali, urmată de UniCredit Bank (Austria) cu o pondere de 16,3%, Guvernul Rusiei – 12,3%, Commodity Credit Corporation (SUA) – 6,8% și alți creditori cu o pondere cumulativă de 22,5 la sută.

Structura datoriei de stat externe pe creditori, 31.dec. 2019 – 31 dec. 2021 (mil. dolari SUA)

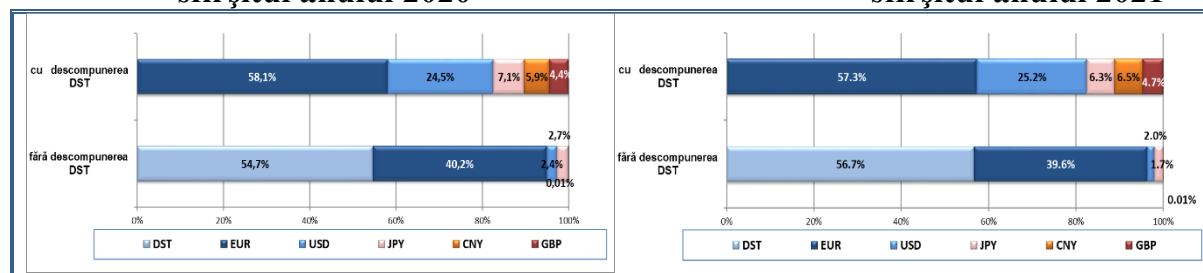
Ca evoluție, comparativ cu situația din 31.12.2019, se observă, atât în valoare nominală, cât și procentuală, tendința descendentă a datoriei de stat externe față

de creditorii bilaterali, și respectiv, tendința ascendentă a datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali.

În ce privește structura datoriei de stat externe pe valute, ponderea majoră aparține coșului valutar DST, reprezentat de împrumuturile de stat externe de la instituțiile financiare internaționale, cum sunt AID, FMI și FIDA, care ocupă 56,7% la sută din portofoliul datoriei de stat externe, cu 2,0 p.p. mai mult decât la sfârșitul anului 2020. A doua poziție este ocupată de împrumuturile acordate în euro cu 39,6% (cu 0,6 p.p. mai puțin decât la finele anului 2020), urmată de împrumuturile acordate în yenul japonez cu 2,0% (cu 0,7 p.p. mai puțin decât la finele anului 2020), iar suma ponderilor celorlalte valute cum sunt dolarul SUA și lira sterlină, formează în total 1,7% din soldul datoriei de stat externe.

Odată cu descompunerea coșului valutar DST pe valute componente, 57,3 la sută din datoria de stat externă e deținută de euro, după care urmează dolarul SUA cu 25,2%, yuanul chinezesc cu 6,5%, yenul japonez cu 6,3%, și lira sterlină cu 4,7%.

Structura datoriei de stat externe pe valute (%)
sfârșitul anului 2020

Deservirea datoriei de stat externe

La capitolul deservirii datoriei de stat externe, pe parcursul anului 2021, au fost utilizate mijloace financiare în sumă de 160,6 mil. dolari SUA (echivalentul 2 836,5 mil. lei). În raport cu perioada similară a anului precedent¹⁵ a fost înregistrată o majorare a deservirii datoriei de stat externe cu circa 2,2 mil. dolari SUA sau cu 1,4%. Această evoluție a fost cauzată preponderent de majorarea sumelor destinate rambursărilor de principal, inclusiv rambursarea împrumutului acordat de Guvernul Federației Ruse, împrumutului acordat de BERD (proiectul „Realizarea lucrărilor de construcție și reabilitare a drumurilor în Republica Moldova III și IV”), precum și începerea rambursării împrumutului acordat de BEI pentru realizarea Proiectului de reabilitare a drumurilor din Republica Moldova (tranșa nr.4).

În ce privește creditorii în favoarea cărora se deservesc împrumuturile de stat externe, cea mai mare pondere în totalul deservirii datoriei de stat externe pentru care au fost utilizate mijloace financiare pe parcursul anului 2021, a fost ocupată de următorii creditorii:

¹⁵ În scopul efectuării calculelor pentru analiza comparativă dintre perioada de referință și perioada similară a anului precedent, în prezentul raport nu sunt incluse tranzacțiile aferente operațiunilor de conversiune (reorganizare) a datoriei de stat externe în sumă de 5,8 mil. dolari SUA (echivalentul a 100,2 mil. lei) efectuate în anul 2020.

- 1) AID – 24,8% (39,8 mil. dolari SUA);
- 2) Guvernul României – 22,6% (36,3 mil. dolari SUA);
- 3) BERD – 13,7% (22,0 mil. dolari SUA);
- 4) BEI – 12,4% (19,8 mil. dolari SUA);
- 5) Guvernul Rusiei – 6,9% (11,1 mil. dolari SUA) etc.

La situația din 31 decembrie 2021, mijloacele financiare utilizate pentru deservirea datoriei de stat externe au fost divizate în:

a) Rambursarea sumei principale, pentru care au fost utilizate mijloace în sumă de 139,2 mil. dolari SUA (echivalentul a 2 458,5 mil. lei), cu 1,6 mil. dolari SUA (echivalentul a 83,4 mil. lei) sau cu 1,2% mai mult decât în perioada similară a anului precedent.

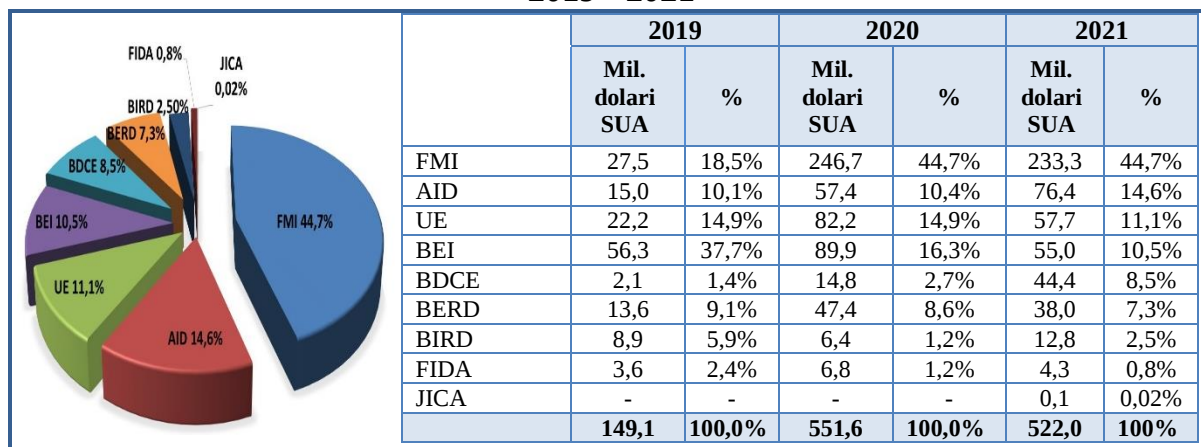
b) Serviciul datoriei de stat externe, pentru care au fost utilizate mijloace în sumă de 21,4 mil. dolari SUA (echivalentul a 378,0 mil. lei), cu 0,6 mil. dolari SUA (echivalentul a 16,5 mil. lei) sau cu 2,8% mai mult decât în perioada similară a anului precedent.

Surse de finanțare externă

La capitolul intrări de împrumuturi de stat externe, pe parcursul anului 2021¹⁰, au avut loc intrări de împrumuturi de stat externe sub formă de mijloace financiare în sumă totală de 522,0 mil. dolari SUA (echivalentul a 9 191,8 mil. lei), ceea ce reprezintă o micșorare cu 29,6 mil. dolari sau cu 5,3% mai puțin față de perioada similară a anului precedent¹⁶.

În structura intrărilor de împrumuturi de stat externe sub formă de mijloace financiare pe tipuri de creditor, ponderea totală o dețin creditorii multilaterali, dintre care: FMI cu 233,3 mil. dolari SUA (44,7%); AID cu 76,4 mil. dolari SUA (14,6%); UE cu 57,7 mil. dolari SUA (11,1%); BEI cu 55,0 mil. dolari SUA (10,5%); BDCE cu 44,4 mil. dolari SUA (8,5%); BERD cu 38,0 mil. dolari SUA (7,3%); BIRD cu 12,8 mil. dolari SUA (2,5%); FIDA cu 4,3 mil. dolari SUA (0,8%); urmată de JICA cu 0,1 mil. dolari SUA (0,02%).

Debursări privind împrumuturile de stat externe, pe creditor, 2019 - 2021

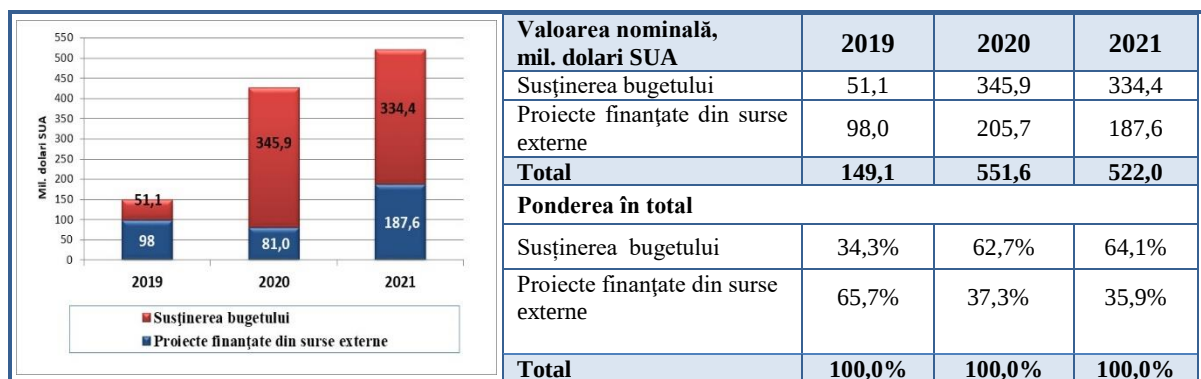

În ce privește structura pe destinații, volumul total al intrărilor de împrumuturi de stat externe pe parcursul anului 2021, a fost destinat după cum urmează:

1) pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe – **187,6 mil. dolari SUA** (echivalentul a 3 323,7 mil. lei) ceea ce reprezintă 35,9% din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe;

2) pentru susținerea bugetului de stat – **334,4 mil. dolari SUA** (echivalentul a 5868,1 mil. lei), ceea ce reprezintă 64,1% din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe.

Debursări privind împrumuturile de stat externe (mijloace financiare), pe destinații, 2019 - 2021, mil. dolari SUA

Datoria de stat internă

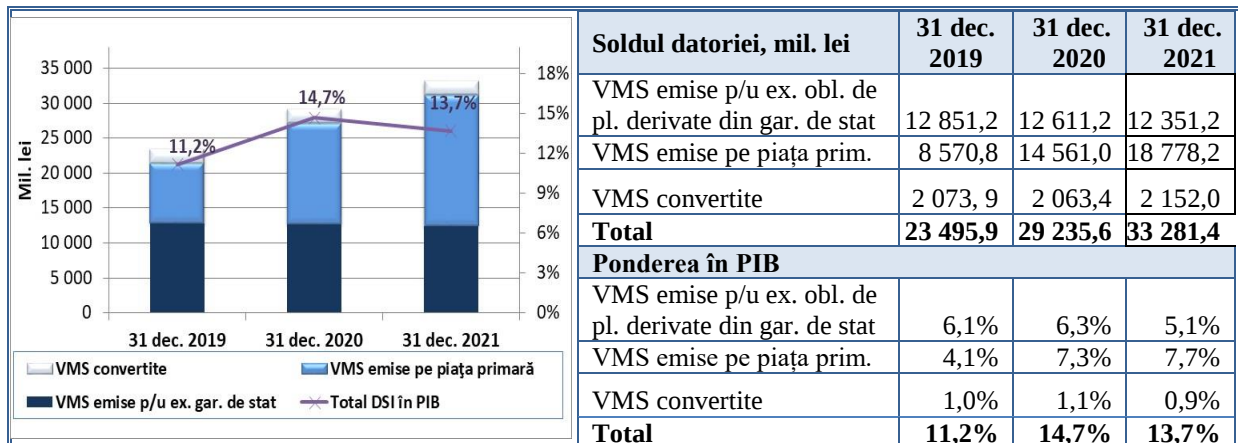
La situația din 31 decembrie 2021, soldul datoriei de stat interne a constituit 33 281,4 mil. lei la valoarea nominală, dintre care:

- VMS convertite 2 152,0 mil. lei (6,5%)
- VMS emise pe piața primară 18 778,2 mil. lei (56,4%)
- VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat 12 351,2 mil. lei (37,1%)

Comparativ cu situația din 31 decembrie 2020, datoria de stat internă la valoarea nominală s-a majorat cu 4 045,8 mil. lei sau cu 3 721,5 mil. lei la preț de cumpărare. Modificarea datoriei de stat interne în anul 2021 s-a produs preponderent din contul majorării emisiunii VMS pe piața primară cu 4 217,1 mil. lei la valoarea nominală sau cu 3 981,5 mil. lei la preț de cumpărare. Mijloacele bănești obținute din emisiunea netă a VMS pe piața primară au fost direcționate spre finanțarea deficitului bugetar.

Ca pondere în PIB, datoria de stat internă a înregistrat 13,7 la sută, micșorându-se comparativ cu situația de la finele anului 2020 cu 1,0 p.p.

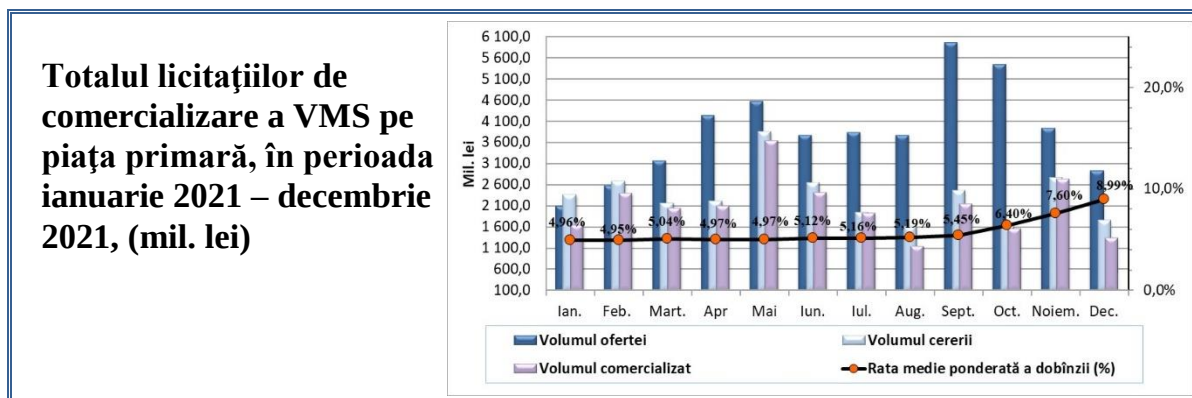
Evoluția datoriei de stat interne și ponderea acesteia în PIB, 31 decembrie 2019-31 decembrie 2021

Structura datoriei de stat interne se caracterizează prin următoarele instrumente:

1) Valorile mobiliare de stat emise pe piață primară

Pe parcursul anului 2021, Ministerul Finanțelor a oferit pe piața primară spre vânzare valori mobiliare de stat în sumă de 46 485,0 mil. lei. Cererea la VMS a constituit 28 272,6 mil. lei, fiind inferioară ofertei cu 18 212,4 mil. lei sau de 0,6 ori.

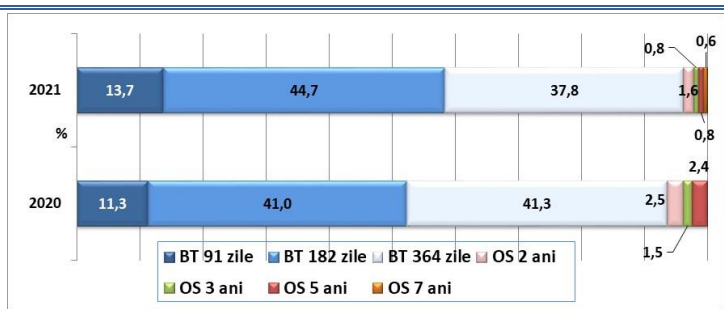

Ca rezultat, au fost comercializate VMS în sumă de 25 262,8 mil. lei la valoarea nominală, în creștere de cca 1,4 ori comparativ cu volumul VMS comercializat în perioada analogică a anului 2020. Totodată, au fost răscumpărate VMS ajunse la scadență în perioada de referință în sumă de 21 045,7 mil. lei la valoarea nominală.

Pe piața primară în această perioadă au fost emise 7 tipuri de VMS:

- Bonuri de trezorerie cu maturitatea de 91 de zile;
- Bonuri de trezorerie cu maturitatea de 182 de zile;
- Bonuri de trezorerie cu maturitatea de 364 de zile;
- Obligațiuni de stat cu maturitatea de 2 ani;
- Obligațiuni de stat cu maturitatea de 3 ani;
- Obligațiuni de stat cu maturitatea de 5 ani;
- Obligațiuni de stat cu maturitatea de 7 ani.

Structura VMS comercializate pe piața primară, 2020 – 2021, (%)

Ponderea majoră în VMS comercializate pe piața primară o constituie bonurile de trezorerie cu scadența 182 zile (44,7%), urmată de bonurile de trezorerie cu scadența 364 zile (37,8%) și cele cu scadența de 91 zile (13,7%).

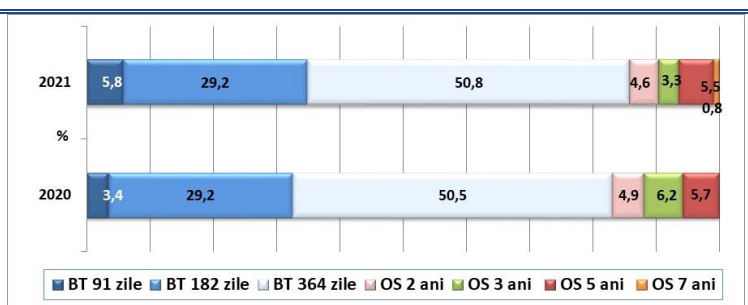
În anul 2021 volumul comercializat al Obligațiunilor de stat pe termen de 2 ani (cu dobândă fixă și flotantă) și Obligațiunilor de stat cu dobândă fixă pe termen de 3, 5 și 7 ani a constituit respectiv 398,0 mil. lei (1,6% din volumul total comercializat), 210,6 mil. lei (0,8%), 197,6 mil. lei (0,8%) și 155,1 (0,6%). Comparativ cu perioada analogică a anului 2020 volumul comercializat al obligațiunilor de stat pe termen de 2, 3 și 5 ani s-a diminuat cu 57,4 mil. lei, cu 56,7 mil. lei și respective cu 234,0 mil. lei. Totodată, volumul obligațiunilor de stat pe termen de 7 ani, emise în premieră anul curent, este în creștere, constituind 155,1 mil. lei.

Volumul VMS procurat de investitorii non-bancari s-a majorat comparativ cu perioada analogică a anului 2020 cu 28,0 mil. lei, înregistrând 1 863,7 mil. lei la valoarea nominală, iar ponderea acestora în volumul total comercializat a constituit 7,4%. Totuși băncile comerciale continuă să rămână principalii investitori în VMS, cu o pondere de 92,6% în totalul VMS procurate.

În perioada de gestiune, pe piața valorilor mobiliare de stat activau 9¹⁶ dealeri primari. Din volumul total de VMS adjudecate, 90,3% (22 814,2 mil. lei) au fost procurate de către dealerii primari în nume și din cont propriu.

Printre cele mai active bănci – dealeri primari, care au procurat VMS pe piața primară pe parcursul anului 2021, se numără băncile sistemice: BC „Victoriabank” S.A., BC „Moldova–Agroindbank” S.A., și BC „Moldindconbank” S.A.

Structura VMS emise pe piața internă aflate în circulație, 2020 – 2021, (%)

Volumul VMS emise pe piața primară aflate în circulație la situația din 31 decembrie 2021 la valoarea nominală a constituit 18 778,1 mil. lei. Ponderea

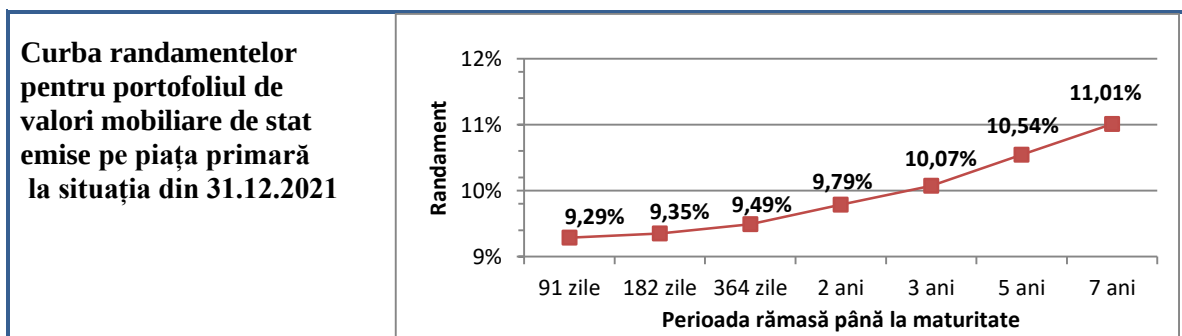
¹⁶ Statutul de dealer primar pentru BC „EuroCreditBank” S. A. a fost suspendat pe o perioadă de 3 luni, începând cu 26 iulie 2021.

majoră în VMS aflate în circulație o constituie bonurile de trezorerie cu scadența 364 zile (50,8 %), urmată de bonurile de trezorerie cu scadența 182 zile (29,2%).

Comparativ cu perioada de la sfârșitul anului 2020, Obligațiunile de stat în circulație cu maturitatea de 2, 3 și 5 ani s-au diminuat respectiv cu 0,4 p.p., cu 2,9 p.p. și 0,2 p.p. Bonurile de trezorerie cu scadența de 91 și 364 zile s-au micșorat cu 2,4 p.p. și respective 0,3 p.p., iar cele de 182 au rămas la același nivel, 29,2%.

Scadența medie ponderată anuală a VMS emise la situația din 31 decembrie 2021 s-a micșorat cu 20 zile față de situația de la începutul anului și a constituit 281 zile.

Reieșind din volumul VMS emise pe piața primară și aflat în circulație la situația din 31.12.2021 și utilizând datele primare extrase din SI DMFAS și Bloomberg, a fost construită curba randamentelor pentru portofoliul de valori mobiliare de stat emise pe piața primară în baza cotațiilor afișate de dealerii primari și a ratei nominale medii ponderate a dobânzii pentru bonuri de trezorerie emise pe piața primară. În momentul în care va spori nivelul de lichiditate al pieței secundare a VMS din Republica Moldova, curba va fi construită în baza randamentului/prețului de tranzacționare de facto, ceea ce va majora gradul de precizie al rezultatelor obținute.

Este de notat că, curba randamentelor reprezintă o curbă ascendentă, ceea ce presupune că randamentele pe termen scurt sunt mai mici decât randamentele pe termen lung. Aceasta se explică inclusiv prin faptul că investitorii solicită o rată mai mare de rentabilitate pentru asumarea riscului de a investi mijloace bănești pe o perioadă mai lungă de timp.

2) Valorile mobiliare de stat convertite

În componența datoriei de stat interne, la începutul anului 2021 VMS convertite au constituit 2 063,4 mil. lei sau 7,1%.

Pe parcursul anului 2021, au fost reemise VMS convertite în sumă totală de 6 656,9 mil. lei la valoarea nominală și răscumpărate VMS convertite în sumă totală de 6 568,2 mil. lei la valoarea nominală. Totodată, pe parcursul perioadei de gestiune reemisiunea VMS convertite a fost efectuată preponderent pe termen de 91 zile.

Rata medie ponderată a dobânzii pentru VMS convertite răscumpărate în anul 2021 a constituit 4,21%, iar rata medie ponderată a dobânzii pentru VMS convertite reemise în această perioadă a constituit 4,13%.

La situația din 31 decembrie 2021, soldul VMS convertite a constituit 2 152,0 mil. lei la valoarea nominală sau 6,5% din datoria de stat internă.

3) Valorile mobiliare de stat emise pentru unele scopuri stabilite de lege

În componența datoriei de stat interne, la începutul anului 2021 VMS emise pentru unele scopuri stabilite de lege (VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat) au constituit 12 611,2 mil. lei sau 43,1% din soldul datoriei de stat interne.

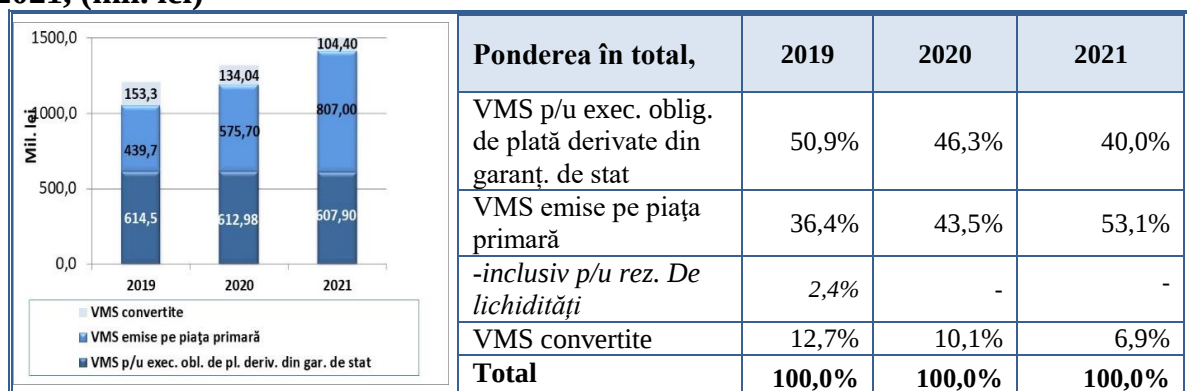
Conform graficului de răscumpărare a Obligațiunilor de stat emise în vederea executării obligațiilor Ministerul Finanțelor derivate din garanțiile de stat, la 4 octombrie 2021 au fost răscumpărate Obligațiunile de stat cu termenul de circulație 5 ani în sumă de 260,0 mil. lei.

Astfel, la situația din 31 decembrie 2021, soldul VMS emise pentru unele scopuri stabilite de lege a constituit 12 351,2 mil. lei sau 37,1% din datoria de stat internă.

Serviciul datoriei de stat interne.

Pentru serviciul datoriei de stat interne în anul 2021 au fost utilizate mijloace bănești în sumă de 1 519,3 mil. lei. Comparativ cu anul 2020, cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat interne sunt mai mari cu cca. 196,6 mil. lei sau cu 14,9 la sută.

Evoluția și structura cheltuielilor pentru serviciul datoriei de stat interne, 2019 – 2021, (mil. lei)

Din suma totală pentru serviciul datoriei de stat interne au fost utilizate:

- 807,0 mil. lei pentru plata dobânzii și cupoanelor la VMS emise pe piața primară (53,1%);
- 104,4 mil. lei pentru plata dobânzii la VMS convertite (6,9%);
- 607,9 mil. lei pentru plata dobânzii la VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat (40,0%).

Pe parcursul anului 2021, Ministerul Finanțelor permanent a monitorizat situația pe piața primară a VMS și a comercializat VMS doar la rate acceptabile ale dobânzii. Astfel, în perioada de gestiune ratele maxime ale dobânzii propuse de către investitori pentru VMS au variat de la 6,97% până la 10,80%, însă Ministerul Finanțelor nu a acceptat toate ofertele investitorilor, fapt ce a permis menținerea unui nivel optim al ratelor dobânzii la VMS.

Ca rezultat, rata nominală medie ponderată a dobânzii la VMS comercializate în anul 2021 a constituit 5,64%, în creștere cu 0,45 p.p. față de anul 2020.

Rata medie ponderată a dobânzii pentru VMS convertite răscumpărate în anul 2021 a constituit 4,21 %, iar rata medie ponderată a dobânzii pentru VMS convertite reemise în această perioadă a constituit 4,13%.

Garanțiile de stat

La situația din 31 decembrie 2021, soldul garanțiilor de stat a constituit 1 834,5 mil. lei, fiind formate în totalitate din garanții de stat interne acordate în cadrul Programului de stat “Prima casă”. Comparativ cu sfârșitul anului precedent, soldul garanțiilor de stat s-a majorat cu 600,63 mil. lei sau cu 35,9 la sută.

În conformitate cu Legea nr. 293/2017 privind unele măsuri în vederea implementării Programului de stat “Prima casă” și Hotărârea Guvernului nr. 202/2018 ”Cu privire la aprobarea Regulamentului de implementare a Programului de stat “Prima casă” în anul 2021 a continuat implementarea Programului de stat “Prima casă”. Acest program este realizat prin intermediul Organizației pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM), delegată să emită garanții în numele și pe contul statului, în favoarea băncilor care acordă credite persoanelor fizice pentru procurarea unei locuințe, în limita plafoanelor aprobate anual de către Parlament pentru acest scop. Creditele bancare acordate în cadrul Programului sunt garantate de către stat în mărime de 50% din soldul creditului.

În Legea bugetului de stat pentru anul 2021 a fost prevăzut că soldul garanțiilor de stat interne nu va depăși 2 100,0 mil. lei.

Pe parcursul anului 2021 de către băncile comerciale: BC „Moldova-Agroindbank” S.A., BC „Moldindconbank” S.A., BC „Victoriabank” S.A., BC „OTP Bank” S.A., BC „Eximbank” S.A. și BC „Energbank” în cadrul Programului au fost acordate noi credite garantate de către stat în sumă de 711,37 mil. lei. În aceeași perioadă de către beneficiarii Programului au fost rambursate credite garantate în sumă de 110,74 mil. lei.

Creanțele interne

Pe parcursul anului 2021, băncile comerciale în proces de lichidare, a transferat la bugetul de stat din valorificarea activelor sale mijloace bănești în sumă de 111,5 mil. lei, dintre care:

- BC „Investprivatbank” S.A. – 3,0 mil.lei;
- Banca de Economii” S.A. – 44,0 mil.lei;
- BC „Banca Socială” S.A.- 51,0 mil.lei;
- BC „Unibank” S.A. – 13,5 mil.lei.

Astfel, la situația din 31 decembrie 2021, datoria băncilor în proces de lichidare respective față de Ministerul Finanțelor a constituit 11 806,4 mil. lei, dintre care:

- BC „Investprivatbank” S.A. – 350,6 mil.lei;

- „Banca de Economii” S.A. – 7 757,0 mil.lei;
- BC „Banca Socială” S.A – 1 885,0 mil. lei;
- BC „Unibank” S.A – 1 813,8 mil.lei.

La situația din 31 decembrie 2021, datoria debitorilor garantați față de Ministerul Finanțelor formată în urma executării garanțiilor de stat pentru împrumuturi constituie 453,9 mil. lei, dintre care pentru împrumuturile externe constituie 451,3 mil. lei și pentru împrumuturile interne constituie 2,4 mil. lei - datoria S.A. „Flamingo-96” din mun. Bălți în proces de insolabilitate prin lichidare pentru dobânda și penalitatea calculată pentru dezafectarea mijloacelor bugetare și 0,2 mil. lei - mijloacele dezafectate în anul 2021 de la bugetul de stat în urma onorării garanției de stat în cadrul Programului de stat „Prima casă”. Totodată, în anul 2021 în bugetul de stat au fost restabilite mijloacele dezafectate în anul 2020 de la bugetul de stat în urma onorării garanției de stat în cadrul Programului de stat “Prima casă”, în sumă de 0,2 mil. lei.

Riscurile asociate datoriei de stat la situația din 31 decembrie 2021

Principalele tipuri de riscuri asociate costului datoriei de stat a Republicii Moldova identificate drept *riscuri de piață* sunt:

- 1) Riscul valutar;
- 2) Riscul de refinanțare;
- 3) Riscul ratei de dobândă.

Pe lângă cele menționate mai sus, se atestă și *riscul operațional*, care acționează indirect asupra datoriei de stat.

1) Riscul valutar

Este identificat prin indicatorii:

a) Ponderea datoriei de stat externe în totalul datoriei de stat

Riscul valutar este unul din principalele categorii de riscuri asociate portofoliului datoriei de stat, deoarece afectează atât costul datoriei de stat, cât și volumul acesteia. Astfel, la situația din 31 decembrie 2021, 57,2 la sută din portofoliul datoriei de stat îi revine datoriei de stat externe, care este supusă riscului valutar fiind în totalitate denominată în valută străină. Ponderea datoriei de stat externe s-a majorat cu 0,3 p.p. comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2020.

Structura datoriei de stat pe componente, 31 dec. 2019 – 31 dec. 2021

	Ponderea în total	31 dec. 2019	31 dec. 2020	31 dec. 2021
Datoria de stat internă		44,5%	43,1%	42,8%
Datoria de stat externă		55,5%	56,9%	57,2%

b) Structura datoriei de stat pe valute

Structura datoriei de stat pe valute, cu descompunerea coșului valutar DST, evidențiază vulnerabilitatea portofoliul datoriei de stat față de Euro și dolarul

SUA, ceea ce implică necesitatea monitorizării continue a cursului de schimb al acestor valute. Astfel, ponderea datoriei de stat denominată în Euro și dolari SUA formează împreună aproximativ 47 la sută din portofoliul datoriei de stat. Deci, majorarea semnificativă a ratei de schimb a leului față de aceste valute străine ar expune portofoliul datoriei de stat riscului valutar, ceea ce ar crea o povară suplimentară pentru deservirea datoriei de stat externe.

Structura datoriei de stat pe valute, 31 decembrie 2019– 31 decembrie 2021

Inclusiv DST				Cu descompunerea DST			
	31 dec. 2019	31 dec.2020	31 dec. 2021		31 dec. 2019	31 dec.2020	31 dec. 2021
Pondere în total				Pondere în total			
MDL	44,5%	43,1%	42,8%	MDL	44,5%	43,1%	42,8%
DST	30,3%	31,2%	32,4%	EUR	30,5%	33,1%	32,8%
EUR	21,1%	22,9%	22,6%	USD	15,0%	13,9%	14,4%
USD	2,2%	1,3%	0,9%	JPY	4,3%	4,0%	3,6%
JPY	1,9%	1,5%	1,2%	CNY	3,2%	3,4%	3,7%
GBP	0,01%	0,01%	0,003%	GBP	2,5%	2,5%	2,7%
	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%	100,0%

2) Riscul de refinanțare

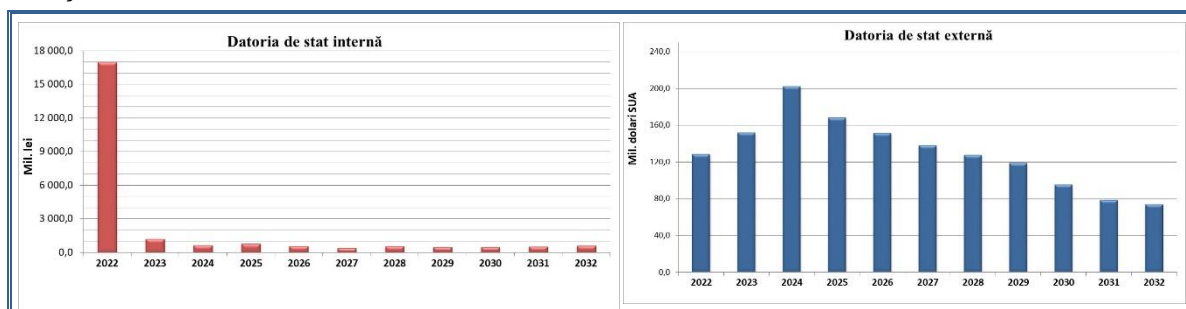
Riscul de refinanțare este identificat prin indicatorii:

a) *Profilul rambursării datoriei de stat interne și externe*

Notă: Profilul rambursării datoriei de stat interne nu include datoria Guvernului față de BNM (VMS convertite), cu excepția sumelor prevăzute spre rambursare incluse în Legea bugetului de stat pe anul respectiv, deoarece aceasta este reperfectată anual în baza unui Acord între Ministerul Finanțelor și BNM, astfel comportând un nivel redus al riscului de refinanțare. Profilul de rambursare a datoriei de stat externe nu include instrumentul alocarea DST, întrucât acesta reprezintă o datorie purtătoare de dobândă sub forma activelor de rezervă alocate de către FMI membrilor săi, care nu prevede rambursarea sumei principale și nu va fi refinanțată.

Luând în considerație estimările pentru profilul de răscumpărare a datoriei de stat interne, în anii ce urmează, se evidențiază vârful de plată pentru anul 2022, ceea ce denotă faptul că datoria de stat internă este în continuare preponderent pe termen scurt. Totodată, menționăm că în luna octombrie 2022 urmează a fi rambursate VMS în sumă totală de 290,0 mil. lei, conform Legii nr.235/2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat nr. 807 din 17 noiembrie 2014 și nr. 101 din 1 aprilie 2015. Segmentul de datorie de stat internă pe termen scurt ce urmează a fi refinanțat în fiecare an prin noi emisiuni de VMS, reprezintă un risc semnificativ pentru bugetul de stat, în contextul unor eventuale majorări ale ratelor de dobândă pe piața internă.

Proгноza rambursării datoriei de stat interne (mil. lei) și a datoriei de stat externe (mil. dolari SUA) care ajunge la scadență în decurs de 10 ani, conform situației din 31 decembrie 2021

În ce privește datoria de stat externă, se observă o distribuție relativ omogenă a plăților începând cu anul 2025 și respectiv un risc de refinanțare redus. Totodată, în anul 2024 se evidențiază vârful de plată al plăților spre rambursare.

b) Perioada medie de maturitate (ATM) și datoria scadentă într-un an

Indicatorii riscului de refinanțare, 31 decembrie 2019 – 31 decembrie 2021

	Datoria de stat internă			Datoria de stat externă			Total datoria de stat		
	31 dec. 2019	31 dec. 2020	31 dec. 2021	31 dec. 2019	31 dec. 2020	31 dec. 2021	31 dec. 2019	31 dec. 2020	31 dec. 2021
Perioada medie de maturitate (ATM), ani	7,8	6,0	4,9	8,8	8,5	8,4	8,3	7,3	6,8
Datoria scadentă în decurs de 1 an, %	32,7 %	51,4 %	57,6 %	7,8 %	6,1 %	5,1 %	18,9 %	25,7 %	27,6 %

Indicatorii sus-menționați vin în suportul concluziilor formulate în baza profilului de rambursare al datoriei de stat interne, și anume, la situația din 31 decembrie 2021, 57,6% din datoria de stat internă urmează să ajungă la scadență în decurs de un an, ceea ce presupune faptul că datoria nouă care va fi contractată în scopul finanțării deficitului bugetului de stat, va fi supusă implicit și riscului ratei de dobândă. Este de remarcat faptul că comparativ sfârșitul anului 2020 datoria de stat internă scadentă în decurs de un an s-a majorat cu 6,2 p.p., ce se explică în mare parte datorită majorării ponderii bonurilor de trezorerie în circulație, și ca urmare a reemisiunii VMS convertite aflate în portofoliul BNM, care implică o maturitate de până la un an. Totodată, perioada medie de maturitate s-a diminuat 1,1 ani, cauzele principale fiind: răscumpărarea graduală de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat, majorarea ponderii bonurilor de trezorerie cu maturitatea de 364 zile în totalul datoriei de stat interne.

Datoria de stat externă, datorită instrumentelor pe termen lung, se încadrează în limite sigure, iar datoria de stat totală prezintă un risc de refinanțare moderat, astfel încât 27,6 la sută din aceasta urmează să ajungă la scadență în decurs de un an.

3) Riscul ratei de dobândă

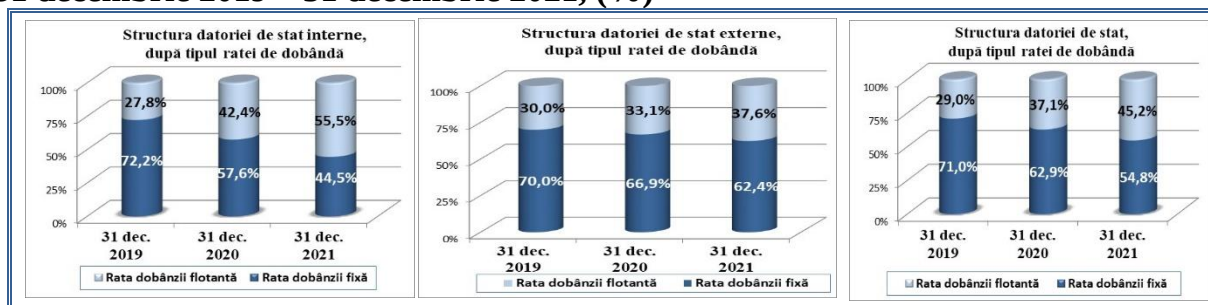
Este identificat prin indicatorii:

a) Structura datoriei de stat după tipul ratei de dobândă

Notă: În contextul analizei riscului ratei de dobândă, datoria de stat internă cu maturitatea de până la un an și purtătoare de rată a dobânzii fixă¹⁷ va fi atribuită la categoria datoriei cu rata dobânzii flotantă, întrucât din cauza maturității reduse aceasta va fi refinanțată în fiecare an la condiții noi de piață, fiind supusă riscului ratei de dobândă.

Spre deosebire de profilul rambursării datoriei de stat interne și externe, la calcularea indicatorilor riscului ratei de dobândă se include tot portofoliul datoriei de stat, inclusiv datoria Guvernului față de BNM (VMS convertite), cât și alocarea DST, acestea fiind supuse riscului ratei de dobândă.

Structura datoriei de stat interne și externe, după tipul ratei de dobândă, 31 decembrie 2019 – 31 decembrie 2021, (%)

La situația din 31 decembrie 2021, în contextul Notei expuse mai sus, se observă un trend ascendent al datoriei de stat interne cu rată flotantă a dobânzii, constituind 55,5% din totalul datoriei de stat interne, mai mult cu 13,1 p.p. față de situația de la sfârșitul anului 2020, ceea ce se explică iarăși prin majorarea ponderii bonurilor de trezorerie în circulație, care deși se emit la o rată fixă a dobânzii, acestea comportă o expunere majoră față de fluctuația ratelor de dobândă datorită maturității reduse la care se emit. Totodată, se atestă o diminuare a datoriei de stat interne cu rată fixă a dobânzii cu 13,1 p.p. comparativ sfârșitul anului precedent. Astfel, la 31 decembrie 2021, instrumentul cu rata dobânzii fixă și termen de circulație mai mare de un an sunt Obligațiunile de stat cu maturitatea de 2, 3, 5 și 7 ani, VMS pentru executarea de către Ministerul Finanțelor a obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat dar și VMS convertite în portofoliul BNM cu maturitatea de 2 ani.

Analizând structura datoriei de stat externe pe tipuri de rată a dobânzii, se atestă o majorare a ponderii datoriei de stat externe cu rata dobânzii flotantă. Astfel, la 31 decembrie 2021, datoria de stat externă cu rata dobânzii flotantă a constituit 37,6 la sută din totalul datoriei de stat externe, cu 4,5 p.p. mai mult comparativ cu sfârșitul anului 2020 și cu 7,6 p.p. mai mult comparativ cu finele anului 2019.

În ce privește datoria de stat, ponderea datoriei cu rata dobânzii flotantă constituie 45,2% la sută și reflectă o majorare cu 8,1 p.p. comparativ cu sfârșitul anului 2020 și cu 16,2 p.p. comparativ cu finele anului 2019. Ponderea relativ

¹⁷ VMS cu maturitatea de 91 zile, 182 zile și 364 zile.

înalță a datoriei cu rata dobânzii flotantă în portofoliul datoriei de stat se datorează în mare parte datoriei de stat interne, care din cauza instrumentelor cu maturitatea de până la un an prezintă un risc al ratei de dobândă, cât și un risc de refinanțare pronunțat.

b) Perioada medie de refixare (ATR) și datoria ce urmează a fi refixată într-un an

Indicatorul perioada medie de refixare este cu atât mai sigur cu cât deține o valoare mai mare, la fel ca și indicatorul riscului de refinanțare – perioada medie de maturitate.

Indicatorii riscului ratei de dobândă la situația din 31 dec. 2019 – 31 dec. 2021

	Datoria de stat internă			Datoria de stat externă			Total datoria de stat		
	31 dec. 2019	31 dec. 2020	31 dec. 2021	31 dec. 2019	31 dec. 2020	31 dec. 2021	31 dec. 2019	31 dec. 2020	31 dec. 2021
Perioada medie de refixare (ATR), ani	7,8	5,9	4,9	6,6	6,6	6,1	7,1	6,3	5,6
Datoria cu rata dobânzii ce urmează a fi refixată în decurs de 1 an, %	33,3 %	52,1 %	58,0 %	36,0 %	36,9 %	40,5 %	34,8 %	43,4 %	48,0 %

Datoria de stat internă este expusă în cea mai mare măsură riscului ratei de dobândă, întrucât la situația din 31 decembrie 2021, 58,0 la sută din datoria de stat internă urmează să fie refixată la rate noi de dobândă în decurs de 1 an. Astfel, o majorare a ratelor de dobândă pe piața internă va afecta direct costurile aferente datoriei de stat interne. Ratele de dobândă aferente datoriei de stat externe sunt refixate, în mediu, în decurs de 6,1 ani, cu 0,5 ani mai puțin comparativ cu sfârșitul anului 2020.

În ce privește datoria de stat în ansamblu, deși perioada de refixare a întreg portofoliului este de 5,6 ani, totuși 48,0 la sută din aceasta urmează a fi refixată la rate noi de dobândă în decurs de 1 an, astfel evidențiindu-se expunerea portofoliului datoriei de stat față de riscul ratei de dobândă.

c) Durata Macaulay¹⁸ pentru VMS emise pe piața primară aflate în circulație la situația din 31.12.2021

Durata Macaulay este o variabilă metrică a volatilității prețurilor. Aceasta ne arată cu cât se majorează sau se diminuează valoarea portofoliului dacă se modifică ratele dobânzii (sensibilitatea prețului VMS) și poate fi considerată o măsură a riscului ratei dobânzii. Ca regulă generală, pentru fiecare modificare de 1% a ratelor dobânzii (majorare sau diminuare), valoarea de piață a portofoliului se va schimba cu aproximativ 1% în direcția opusă, *pentru fiecare an de durată*. Durata portofoliului VMS emise pe piața primară a constituit 0,56 ani la situația din 31.12.2021. Astfel, la o eventuală majorare/diminuare cu 1% a ratei dobânzii,

¹⁸ Pentru calcularea indicatorilor durata Macaulay, durata modificată și convexitatea au fost utilizate datele primare extrase din SI DMFAS și Bloomberg (cotațiile afișate de dealerii primari și rata nominală medie ponderată pentru bonuri de trezorerie emise pe piața primară).

valoarea de piață a portofoliului se va diminua/majora cu aproximativ 0,56 (1% x 0,56 ani)¹⁹.

d) Durata modificată pentru VMS emise pe piața primară aflate în circulație la situația din 31.12.2021

Durata modificată este considerată o continuare a duratei Macaulay, indicând o măsură mai precisă a sensibilității prețurilor. Astfel, la situația din 31.12.2021 durata modificată a portofoliului este de 0,51 ani, ceea ce indică că pentru fiecare modificare de 1% a randamentului (majorare sau diminuare), valoarea de piață a portofoliului se va schimba cu aproximativ 0,51% (1% x 0,51 ani).

e) Convexitatea este o măsură a gradului de curbură a relației preț – randament. Cu cât această relație manifestă o curbură mai accentuată, cu atât convexitatea este mai mare.

Din punct de vedere matematic, convexitatea se calculează ca derivata de ordinul doi a funcției dependente, care arată relația dintre valoarea de piață a portofoliului și randament.

Astfel, rezultatul convexității portofoliului de 0,41 ne arată că odată cu creșterea/micșorarea randamentului cu 1%, valoarea de piață a portofoliului se va diminua/majora aproximativ cu 0,41% (1% x 0,41).

Combinând rezultatele duratei modificate și convexității, se obține o măsură cu o acuratețe mai ridicată a modificării valorii de piață a portofoliului în funcție de modificarea randamentului. Astfel, la creșterea randamentului cu un punct procentual valoarea de piață a portofoliului se micșorează cu 91,8 mil. lei sau cu 0,5%, fiind egală cu 18 082,9 mil. lei.

4) Riscul operațional

Riscul operațional se referă la aspecte precum sistemele informaționale și procedurile de ținere a evidenței datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat, procesare a datelor, raportare, păstrare etc.

Pe parcursul anului 2021 a fost elaborat Planul de gestionare a riscului operațional și de continuitate a activităților aferente managementului datoriei de stat pentru anul 2021. Documentul stabilește principalele măsuri de reacție la riscurile operaționale, urmărindu-se în același timp diminuarea probabilității de apariție ulterioară a acestora. Informația privind progresul înregistrat pe marginea implementării documentului respectiv urmează a fi prezentată în Raportul privind situația în domeniul datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat pentru anul 2021.

Un aspect important aferent riscului operațional ține și de sistemul informațional de management al datoriei și analiză financiară (DMFAS), precum și de înregistrarea și menținerea cu acuratețe a datelor. În acest sens, colaboratorii

¹⁹ Valoare de piață reprezintă valoarea portofoliului reieșind din prețul de piață al VMS calculat în baza cotațiilor VMS la situația din 31.01.2022, și a ratei nominale medii ponderate la bonuri de trezorerie emise pe piața primară, aceasta constituind 18 174,7 mil. lei.

DDP efectuează cu regularitate procedura de validare a sistemului informațional în conformitate cu Calendarul de validare existent și asigură înlăturarea erorilor depistate.

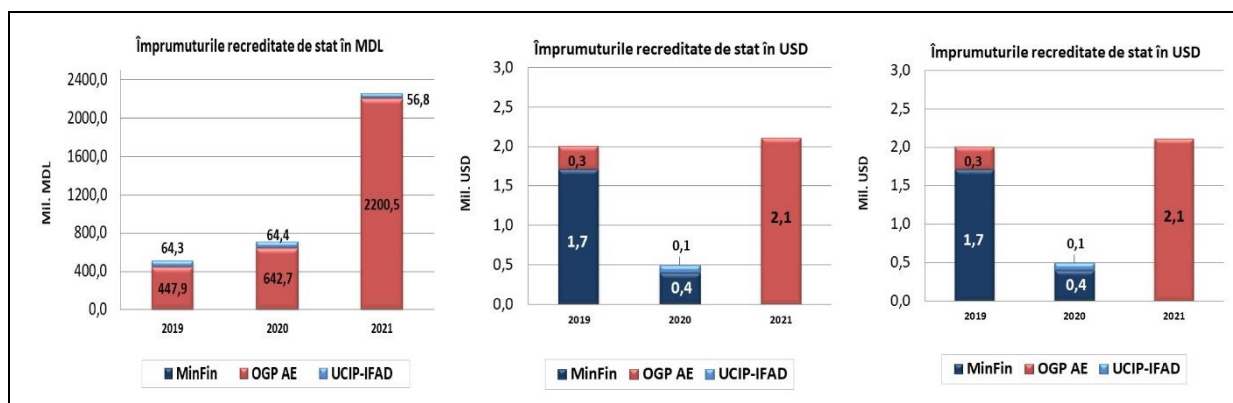
În contextul fortificării procesului de raportare a datelor privind datoria sectorului public și veridicității lor, responsabili de gestionarea datoriei de stat monitorizează și verifică în permanență, din mai multe surse, calitatea informației primite de la entitățile sectorului public.

Recreditarea de stat

Recreditarea de stat se efectuează prin intermediul Ministerului Finanțelor (MinFin), Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă (OGP AE) și Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor Fondului Internațional pentru Dezvoltarea Agricolă (UCIP-IFAD).

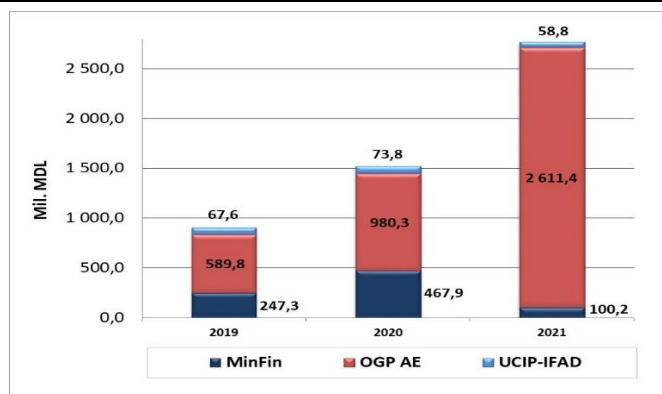
Pe parcursul anului 2021 din contul liniilor de creditare și a mijloacelor circulante acumulate (din rambursarea sumelor principale, dobânzilor aferente de către băncile, organizațiile de creditare nebankare (OCN) și asociațiile de economii și împrumut (AEÎ) participante la recreditarea de stat) pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe au fost recreditate împrumuturi către agenți economici, autorități publice locale și băncile, organizațiile de creditare nebankare, asociațiile de economii și împrumut participante la recreditarea de stat în sumă de 2 257,3 mil. lei, 2,1 mil. dolari SUA și 23,1 mil. euro (echivalent a cca 2 770,4 mil. lei), inclusiv: din resurse recreditate din mijloacele circulante acumulate – 1 477,3 mil. lei, 2,1 mil. dolari SUA și 5,8 mil. euro (echivalent a cca 1 634,1 mil. lei) sau 59,0% din suma totală recreditată.

Împrumuturile recreditate de stat pe creditori, 2019-2021

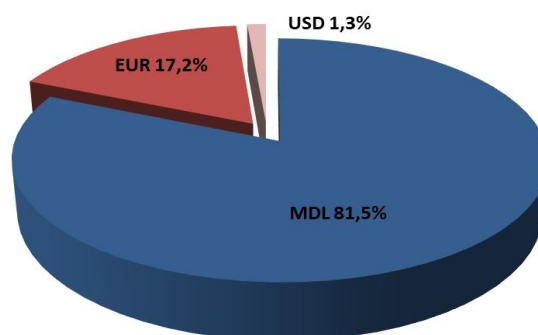
În perioada de analiză, se atestă un trend ascendent aferent valorii mijloacelor financiare îndreptate spre recreditare în scopul implementării proiectelor finanțate din surse externe în moneda națională și dolari SUA și un trend descendent în euro.

Împrumuturile recreditate de stat, recalculat în moneda națională la data tranzacției, pe parcursul anului 2019, 2020 și 2021 (mil. lei)

Pe parcursul anului 2021 se constată o creștere a mijloacelor financiare îndreptate spre recreditarea de stat în comparație cu perioada similară a anului 2019 și 2020, condiționată de o cerere mare de recreditare din partea beneficiarilor în vederea implementării proiectelor finanțate din contul împrumuturilor externe de stat.

Structura împrumuturilor recreditate de stat, pe valute, pe parcursul anului 2021 (%)

În perioada de referință poziția dominantă în structura împrumuturilor recreditate de stat pe valute este ocupată de moneda națională cu 81,5%, urmată de euro cu 17,2% și dolarul SUA cu 1,3%.

Sumele recreditate pe parcursul anului 2021 se prezintă după cum urmează:

1) prin intermediul Ministerului Finanțelor – 4,9 mil. euro (echivalent a cca 100,2 mil. lei), inclusiv:

- Proiectul „Împrumutul destinat reabilitării rețelelor de transport ale Î.S. „Moldelectrica””, finanțat de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare – 4,9 mil. euro;

2) prin intermediul Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă – 2 200,5 mil. lei, 2,1 mil. dolari SUA și 18,1 mil. euro (echivalent a cca 2 611,4 mil. lei), dintre care:

- resurse recreditate direct din împrumuturile externe – 723,16 mil. lei și 12,3 mil. euro, inclusiv:

- Proiectul „Livada Moldovei” – 226,59 mil. lei și 6,03 mil. euro;
- Proiectul Livada Moldovei, componenta leasing – 0,13 mil. euro;
- Proiectul „COVID-19 răspuns de urgență și suport ÎMMM” – 496,57 mil. lei și 6,14 mil. euro.

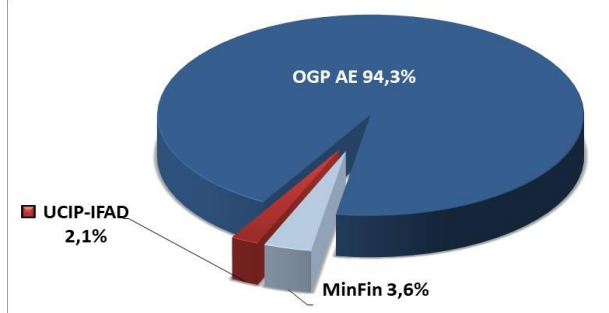
- resurse recreditate din mijloacele OGP AE circulante acumulate – 1 477,3 mil. lei, 2,08 mil. dolari SUA și 5,8 mil. euro, inclusiv:

- Proiectul de Finanțare Rurală și Dezvoltare a Întreprinderilor Mici (FIDA I) – 83,79 mil. lei, 0,08 mil. dolari SUA și 0,04 mil. euro;
- Proiectul de Revitalizare a Agriculturii (FIDA II, PRA) – 40,16 mil. lei, 0,79 mil. dolari SUA și 0,03 mil. euro;
- Proiectul de Dezvoltare a Afacerilor Rurale (FIDA III, PDAR) – 76,28 mil. lei, 0,09 mil. dolari SUA și 0,73 mil. euro;
- Proiectul de Servicii Financiare Rurale și Marketing (FIDA IV) – 68,01 mil. lei și 0,13 mil. euro;
- Proiectul de Servicii Financiare Rurale și Dezvoltarea Businessului Agricol (FIDA V) – 24,99 mil. lei;
- Programul Rural de Reziliență Economică-Climatică Incluzivă (FIDA VI) – 114,16 mil. lei;
- Proiectul de Investiții și Servicii Rurale, faza I (RISP I) – 211,95 mil. lei și 0,1 mil. euro;
- Proiectul de Investiții și Servicii Rurale, faza II (RISP II) – 386,33 mil. lei, 0,37 mil. dolari SUA și 0,43 mil. euro;
- Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) – 7,2 mil. lei și 0,02 mil. euro;
- Proiectul „Filieră de Vin” – 61,80 mil. lei, 0,25 mil. dolari SUA și 1,36 mil. euro;
- Proiectul de Ameliorare a Competitivității (PAC 1) – 130,31 mil. lei și 1,35 mil. euro;
- Proiectul de Ameliorare a Competitivității, faza 2 (PAC 2) – 245,95 mil. lei, 0,5 mil. dolari SUA și 1,14 mil. euro;
- Proiectul COVID-19 răspuns de urgență și suport IMM – 26,38 mil. lei și 0,47 mil. euro.

3) prin intermediul Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor Fondului Internațional pentru Dezvoltarea Agricolă (resurse recreditate direct din împrumuturile externe) – 56,8 mil. lei și 0,14 mil. euro (echivalent a cca 58,8 mil. lei), din care:

- Programul Rural de Reziliență Economică - Climatică Incluzivă (FIDA VI) – 8,3 mil. lei și 0,09 mil. euro;
- Proiectul de Reziliență Rurală (FIDA VII, PRR) – 48,5 mil. lei și 0,05 mil. euro.

Structura recreditării împrumuturilor de stat între instituțiile participante, pe parcursul anului 2021 (%)

În perioada de referință, cota majoră de recreditare de stat îi revine Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă (94,3%), urmată de Ministerul Finanțelor cu cota de 3,6% și Unitatea Consolidată pentru Implementarea Programelor FIDA cu 2,1%.

**Structura recreditării împrumuturilor de stat sub aspectul activităților economice
pe parcursul anului 2021**

Activitățile economice	mil. lei
Agricultură, silvicultură și pescuit	1694,8
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	375,7
Industria prelucrătoare	340,7
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	147,6
Construcții	63,4
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	45,8
Transport și dezvoltare	36,0
Sănătate și asistență socială	20,5
Activități de cazare și alimentație publică	19,0
Informații și comunicații	15,2
Industria extractivă	4,8
Artă, activități de recreere și agrement	2,8
Alte activități de servicii	1,7
Învățământ	1,4
Distribuția apei, salubritate și gestionarea deșeurilor	1,0
TOTAL:	2 770,4

În structura mijloacelor financiare recreditate de stat, pe parcursul anului 2021, sub aspectul activităților economice, ponderea majoră îi revine activității economice agricultură, silvicultură și pescuit cu 61,2%, urmată de activitatea comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor cu 13,6%, cota cea mai mică îi revine activității distribuția apei, salubritate și gestionarea deșeurilor cu o pondere de 0,04%.

În perioada de analiză a fost rambursată de către agenții economici, autoritățile publice locale și băncile, organizațiile de creditare nebancare, asociațiile de economii și împrumut participante la recreditarea de stat suma principală, dobânda și alte plăți aferente în sumă de 655,1 mil. lei, 5,6 mil. dolari SUA, 22,4 mil. euro și 0,9 mil. Yeni Japonezi (echivalent a cca 1 208, 0 mil. lei). Astfel:

1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor au fost rambursate – 0,7 mil. lei, 3,9 mil. dolari SUA, 6,5 mil. euro și 0,9 mil. Yeni Japonezi.

2) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă au fost rambursate – 601,3 mil. lei, 1,4 mil. dolari SUA și 15,7 mil. euro, din care:

a) resurse recreditate direct din împrumuturi externe – 151,1 mil. lei, 0,9 mil. dolari SUA și 12,1 mil. euro;

b) resurse recreditate din mijloacele circulante acumulate – 450,2 mil. lei, 0,5 mil. dolari SUA și 3,6 mil. euro.

3) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor FIDA au fost rambursate – 53,1 mil. lei, 0,3 mil. dolari SUA și 0,2 mil. euro.

La situația din 31 decembrie 2021, soldul datoriilor beneficiarilor recreditați constituie: 3 196,2 mil. lei, 34,7 mil. dolari SUA, 153,6 mil. euro și 896,9 mil. Yeni Japonezi (echivalent a 7 036,2 mil. lei), majorându-se față de sfârșitul anului 2020 cu 1 516,3 mil. lei, ce constituie o creștere de cca 27,5%, iar comparativ cu sfârșitul anului 2019 s-a majorat cu 54,2%. Astfel:

1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor – 70,74 mil. lei, 31,1 mil. dolari SUA, 102,0 mil. euro și 896,9 mil. Yeni Japonezi (echivalent a 2 809,1 mil. lei sau 39,9% din suma totală a datoriilor);

2) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă și Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor FIDA – 3 125,43 mil. lei, 3,6 mil. dolari SUA și 51,6 mil. euro (echivalent a 4 227,1 mil. lei sau 60,1% din suma totală a datoriilor).

Datoria cu termen expirat, la situația din 31 decembrie 2021, se atestă atât la împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor, cât și prin intermediul Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă și se cifrează la 72,2 mil. lei, 9,2 mil. dolari SUA și 3,0 mil. euro (echivalent a 295,9 mil. lei) sau 4,2% din suma datoriilor totale, majorându-se față de sfârșitul anului 2020 cu 32,4 mil. lei, ce constituie o creștere de cca 12,3%, iar comparativ cu sfârșitul anului 2019 s-a majorat cu 10,4%. Astfel:

1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor – 70,74 mil. lei, 9,2 mil. dolari SUA și 2,5 mil. euro (echivalent a 284,1 mil. lei) sau 96,0% din totalul datoriei expirate. Beneficiarii recreditați care nu au executat graficele de rambursare a datoriilor sunt:

- Programul de dezvoltare a serviciilor de aprovizionare cu apă potabilă, finanțat de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (Consiliul raional Soroca);

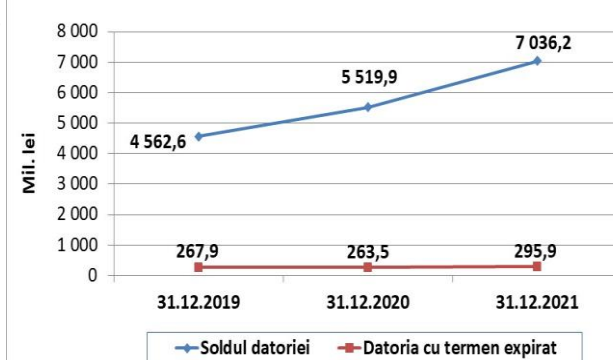
- Proiectul Alimentare cu Apă și Canalizare, finanțat de către Banca Mondială (Î.M. Direcția de producție Apă Canal Ștefan-Vodă);

- Proiectul de achiziție a locomotivelor și restructurarea infrastructurii feroviare (Î.S. „Calea Ferată din Moldova”);

- Întreprinderile în proces de insolabilitate și întreprinderile potențial falite.

2) pe împrumuturile recreditate și/sau monitorizate prin intermediul Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă – 1,44 mil. lei și 0,5 mil. euro (echivalentul a 11,8 mil. lei) sau 4,0% din totalul datoriei expirate. Datoria dată a fost înregistrată la B.C. „Investprivatbank” S.A. în legătură cu insolabilitatea acesteia și la întreprinderile vitivinicole recreditate în cadrul Proiectului „Filiere du Vin” („Magnolia-94” S.R.L., „Naturvins” S.R.L., „Univers-Vin” S.R.L., „Basarabia L-Win Invest” S.R.L.).

**Evoluția datoriilor beneficiarilor
recreditați, 31.12.2019-31.12.2021
(mil. lei)**

Graficul prezentat atestă că evoluția atât a soldului datoriilor, cât și a soldului datoriilor cu termen de achitare expirat are o evoluție ascendentă, condiționată de cererea de acordare a împrumuturilor din partea beneficiarilor recreditați, nerespectarea graficelor de rambursare a datoriilor de unii beneficiari recreditați, precum și fluctuațiile cursului valutar.

Totodată, urmare a radierii din Registrul de stat al persoanelor juridice a Î.S. „Combinatul Vitivinicol”, la data de 09 iulie 2021, prin Ordinul Ministrului Finanțelor nr. 93/2021, a fost anulată datoria pe împrumutul recreditat în mărime de 1,2 mil. dolari SUA.

Ministerul Finanțelor își onorează sarcina de încasare a datoriilor expirate prin intermediul Serviciului Fiscal de Stat prin aplicarea măsurilor de executare silită, în conformitate cu legislația în vigoare, față de beneficiarii recreditării care dețin arierate pe împrumuturile recreditate. Astfel, pe parcursul anului 2021, la bugetul de stat în acest sens au fost încasate 0,9 mil. lei, ceea ce constituie 0,07% din suma totală rambursată în perioada de referință.

Analizând structura datoriilor prin prisma beneficiarilor recreditați, se constată că în perioada de referință sunt active operațiunile de recreditare față de 79 de beneficiari recreditați:

1) 35 agenți economici cu soldul datoriilor de 2 206,2 mil. lei sau 31,4% din suma totală a datoriilor, dintre care 290,5 mil. lei sunt datorii cu termen expirat (98,2% din suma totală a datoriilor expirate), dintre care:

a) 16 întreprinderi care au datorii în sumă de 1 904,3 mil. lei activează în regim ordinar. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 56,1 mil. lei (19,0% din suma totală a datoriilor expirate);

b) 12 întreprinderi care au datorii în sumă de 218,1 mil. lei se află în proces de insolabilitate conform Legii insolabilității. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 150,6 mil. lei (50,9% din suma totală a datoriilor expirate);

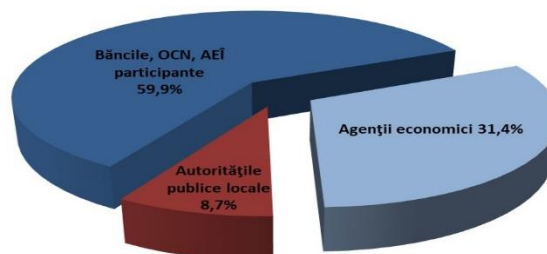
c) 5 întreprinderi care au datorii în sumă de 73,9 mil. lei sunt potențial faliti. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 73,9 mil. lei (25,0% din suma totală a datoriilor expirate);

d) 2 întreprinderi au datorii în sumă de 9,9 mil. lei și lipsesc din Registrul de Stat al persoanelor juridice. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 9,9 mil. lei (3,3% din suma totală a datoriilor expirate). De la agenții economici nominalizați nu este posibilitatea reală de rambursare a datoriilor cu termen expirat.

2) 27 autorități ale administrației publice locale dețin datorii în sumă de 615,1 mil. lei (8,7% din suma totală a datoriilor). Suma datoriilor cu termen expirat constituie 4,0 mil. lei (1,3% din suma totală a datoriilor expirate);

3) 17 bănci, organizații de creditare nebancare și asociații de economii și împrumut participante la recreditarea de stat înregistrează datorii în sumă de 4 214,9 mil. lei (59,9% din suma totală a datoriilor), dintre care 1,4 mil. lei sunt cu termen expirat (0,5% din suma totală a datoriilor expirate).

Structura datoriilor prin prisma beneficiarilor recreditați, la situația din 31 decembrie 2021 (%)

Reieșind din diagrama prezentată, se atestă că datoriile băncilor, organizațiilor de creditare nebancare și asociațiilor de economii și împrumut participante la recreditarea de stat constituie ponderea majoră de 59,9% din toate datoriile, urmate de agenții economici cu cota de 31,4% și autoritățile publice locale cu o parte de 8,7%.

Soldul datoriilor la împrumuturile recreditate de stat pe debitori, la 31.12.2021

Nr. d/o	Beneficiarii recreditați	Numărul beneficiarilor	Soldul datoriei		Soldul datoriei cu termenul de achitare expirat	
			mil. lei	%	mil. lei	%
1.	Întreprinderile de stat	5	1786,7	25,4	111,6	37,7
2.	Întreprinderile municipale	8	241,4	3,5	2,6	0,9
3.	Autoritățile publice locale	27	615,1	8,7	4,0	1,3
4.	Întreprinderile din sectorul privat	22	178,1	2,5	176,3	59,6
5.	Băncile, OCN, AEÎ participante	17	4214,9	59,9	1,4	0,5
	Total	79	7 036,2	100,0	295,9	100,0

Reieșind din datele prezentate se constată, că partea cea mai mare a datoriilor (59,9%) se înregistrează la băncile, organizațiile de creditare nebancare și asociațiile de economii și împrumut participante la recreditarea de stat, urmate de întreprinderile de stat cu o cotă de 25,4%, la polul opus fiind întreprinderile din sectorul privat cu o cotă de 2,5%. În partea ce ține de arierate, întreprinderile din sectorul privat înregistrează partea majoră a acestora (59,6%), urmate de întreprinderile de stat, autoritățile publice locale, întreprinderile municipale și băncile, organizațiile de creditare nebancare, asociațiile de economii și împrumut participante cu o cotă de 0,5%.

Analizând datoriile beneficiarilor recreditați sub aspectul activităților economice s-au înregistrat datorii la împrumuturile recreditate după cum urmează:

1) agricultură, silvicultură și pescuit – 3 041,6 mil. lei sau 43,2% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

2) producția și furnizarea de energie termică, gaze, apă caldă și aer condiționat – 1 547,3 mil. lei sau 22,0% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

3) industria prelucrătoare – 605,3 mil. lei sau 8,6% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

4) transport și dezvoltare – 396,2 mil. lei sau 5,6% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

5) comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor – 385,4 mil. lei sau 5,5% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

6) distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare – 367,6 mil. lei sau 5,2% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

7) construcții – 365,2 mil. lei sau 5,2% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

8) sănătate și asistența socială – 171,0 mil. lei sau 2,4% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

9) activități de servicii administrative și activități de servicii suport – 108,1 mil. lei sau 1,6% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

10) activități de cazare și alimentație publică – 24,8 mil. lei sau 0,4% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

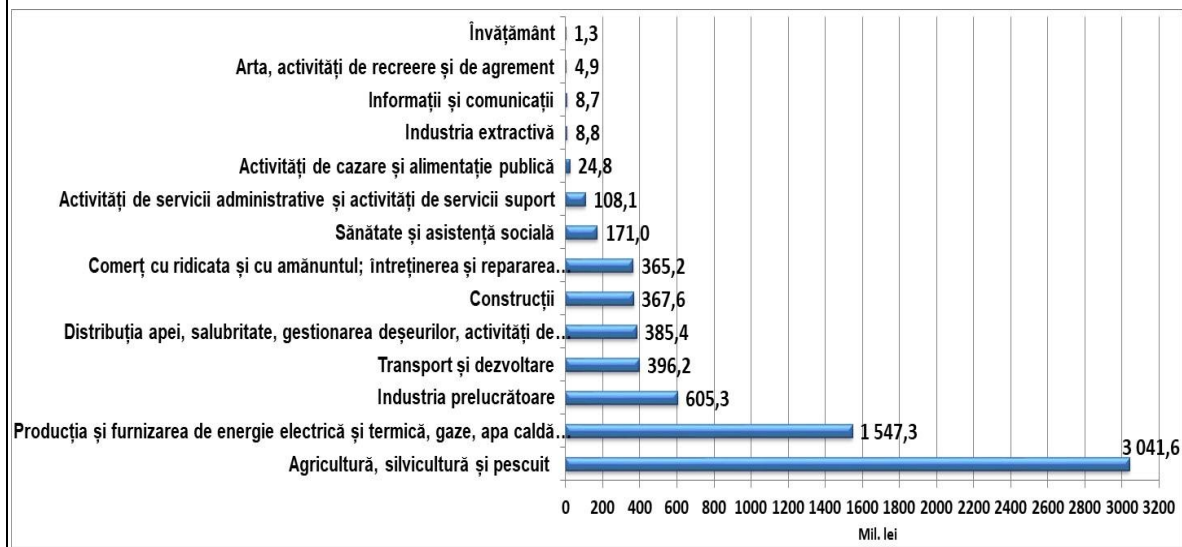
11) industria extractivă – 8,8 mil. lei sau 0,1% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

12) informații și comunicare – 8,7 mil. lei sau 0,1% din suma totală a împrumuturilor recreditate;

13) arta, activități de recreere și de agrement – 4,9 mil. lei sau 0,1% din suma totală a împrumuturilor recreditate;

14) învățământ – 1,3 mil. lei sau 0,02% din suma totală a împrumuturilor recreditate.

Datoriile beneficiarilor recreditați sub aspectul activităților economice, la situația din 31 decembrie 2021 (mil. lei)

Conform graficului prezentat ponderea majoră din structura datoriilor beneficiarilor recreditați revine activității economice agricultură, silvicultură și pescuit cu 43,2%, urmată de producția și furnizarea de energie termică, gaze, apă caldă și aer condiționat cu 22,0%, în timp ce activității învățământ îi revine partea cea mai mică de 0,02%.

Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova
Direcția datorii publice

Adresa poștală: MD-2005, mun. Chișinău, str. Constantin Tănase, 7
www.mf.gov.md, tel.(022) 26-27-26, fax 022-26-28-93

Raportul privind implementarea Planului de gestionare a riscului operațional și de continuitate a activităților aferente managementului datoriei de stat pentru anul 2021

Denumirea riscului operațional	Reacții de răspuns ale colaboratorilor DDP
1. Resurse umane	
1.1. Absența persoanei cheie	-Au fost delegate sarcinile/atribuțiile către alți colaboratori ai direcției pe tematica respectivă; -Au fost coordonate în prealabil activitățile asigurându-se prezența persoanei – cheie în momentele de importanță majoră pentru activitatea direcției; -În cazurile în care se cunoștea în prealabil perioada absenței persoanei-cheie, aceasta a asigurat exercitarea în prealabil a sarcinilor și atribuțiilor care îi revin conform fișei postului; -A fost suplinat numărul de persoane instruite pe tematici relevante activității direcției.
1.2. Erori comise de către persoanele responsabile	-A fost verificată informația și comparate rezultatele din mai multe surse; -A fost aplicat principiului celor patru ochi/verificarea informațiilor elaborate de minim două persoane; -Evidența tranzacțiilor VMS a fost ținută în paralel în S.I.DMFAS, Acces și Excel, ceea ce a permis verificarea și prezentarea unei informații veridice.
1.3. Abilități insuficiente ale personalului implicat	-În condițiile generate de pandemie, pe parcursul anului 2021 s-a pus accentul pe autoinstruire a personalului în format online.
1.4. Fluxul personalului DDP	-Instruirea personalului și delegarea temporară a responsabilităților către alți colaboratori a permis să fie diminuat la maxim impactul fluxului de personal din cadrul subdiviziunii.
1.5. Fluxul personalului -cheie din cadrul IP CTIF	-Pe parcursul anului 2021 IP CTIF nu a identificat încă o persoană care ar putea acorda asistență colaboratorilor DDP pe domeniul DMFAS.
2. Nerespectarea prevederilor legale	

2.1. Executarea atribuțiilor în mod fraudulos, corupt și necinstit	-Într-o exercitare atribuțiilor de serviciu angajații DDP au obligația să respecte legislația în vigoare. Totodată, în anul 2021 au fost introduse modificări la <i>Codul de Etică și Conduită pentru angajații Direcției datoriei publice și membrii comisiilor care au tangență cu domeniul datoriei publice</i> , care au drept scop sporirea integrității acestora.
2.2. Risc de buget de timp	-Colaboratorii DDP s-au ghidat de principiul prioritizării activităților. -Informația a fost verificată prin contrapondere cu alte surse, inclusiv pe verticală, documentele elaborate fiind coordonate și cu alte subdiviziuni ale ministerului/instituții care au tangență cu subiectul abordat. -A fost folosit pe deplin sistemul informațional “E-managementul documentelor și petițiilor”, care a permis reducerea considerabilă a timpului de avizare și promovare a proiectelor de acte normative.
2.3. Nerespectarea prevederilor contractului/acordului de împrumut	-Au fost monitorizate permanent acțiunile aferente programului de suport bugetar, cât și urmărită îndeplinirea condiționalităților prevăzute de program; -Au fost monitorizate condiționalitățile necesare pentru efectuarea debursărilor; -Au fost examinate continuu contractele de împrumut, cât și monitorizate amendamentele existente; -A fost efectuată analiza financiară a companiilor și evaluarea gajului; -Au fost verificate cu strictețe plățile de plată scadente conform contractelor de împrumut pentru a evita întârzierile de plăți și achitări de penalități.
3. Infrastructură și tehnologii informaționale	
3.1. Defecțiuni tehnice ale utilajului de lucru (inclusiv viruși)	-În cazul defecțiunii sistemelor DMFAS și TREZ 2, au fost delegate atribuțiile către IP CTIF.
3.2. Incapacitatea sistemului informațional existent (DMFAS) de a generaliza și furniza informația necesară corect și în termen;	- A fost efectuată cu regularitate validarea sistemului informațional DMFAS în conformitate cu Calendarul de validare al datelor existente; -A fost delegată atribuțiile către IP CTIF, asigurându-se totodată înlăturarea erorilor depistate.

3.3. Tergiversarea de către experții UNCTAD a procedurilor soluționare a erorilor depistate în SI DMFAS	-Nu au fost depistate probleme pe parcursul anului 2021.
3.4. Echipament de lucru insuficient	-Au fost efectuate cu regularitate verificări ale tranzacțiilor aferente împrumuturilor de stat externe pe de o parte cu creditorii externi, pe de altă parte cu unitățile de implementare, cu contrapunerea datelor prezentate de aceștia; -Au fost monitorizate cu regularitate extrasele de cont și zilele de odihnă/sărbătoare a băncilor intermediare cu care BNM conlucrează și prin care are loc efectuarea transferurilor către beneficiarii finali, pentru a nu admite cazuri de tergiversare a plăților.
3.5. Deconectare a curentului electric	-Activitatea din cadrul Ministerului Finanțelor s-a realizat la serviciu / la distanță. Astfel, riscul de sistare a curentului electric a fost mai mic, datorită faptului că colegii, prin accesul la mapele comune, a fost posibil să substituie temporar persoanele, care s-au ciocnit cu problema curentului electric.
3.6. Sistarea accesului la internet	-Nu au fost înregistrate cazuri de sistare a accesului la internet. Adicional, toți colaboratorii, în vederea asigurării lucrului la distanță, au acces la internet de la domiciliu, ceea ce a permis desfășurarea activității în mod normal. -Nu a fost sistat accesul la terminalul Bloomberg, ceea ce a permis evaluarea a unui criteriu calitativ al activității derulate de dealerii primari.
4. Subdiviziuni și autorități implicate în proces	
4.1. Prognoze defectuoase ale indicatorilor macroeconomici, care stau la baza estimărilor cadrului bugetar pe termen mediu	-La necesitate, documentele au fost actualizate în concordanță cu ultimele prognoze ale indicatorilor macroeconomici care erau în vigoare în momentul elaborării acestora.
4.2. Prezentarea cu întârziere a informațiilor de către factorii implicați;	-Colaboratorii DDP permanent au monitorizat termenii de prezentare a informației de către factorii implicați și au asigurat încadrarea în limitele acestora prin acțiuni de informare/mobilizare despre importanța prezentării informației conforme și în termen.

4.3. Date eronate prezentate de către factorii implicați	-Datele din raportul ”Informația despre creditele ipotecare acordate în cadrul Programului de stat ”Prima casă” generate din SI DMFAS se verifică cu datele din informațiile respective de la băncile comerciale, și în cazul depistării unei discrepanțe, pentru precizarea situației, se contactează executorul respectiv din banca comercială; -În procesul recreditării mijloacelor financiare obținute din împrumuturi externe autorităților publice locale (APL), acestea din urmă au prezentat calculul ponderii datoriilor la împrumuturi și garanții, care ulterior au fost coordonate.
5. Incidente când este interzis accesul în sediu ministerului/ Dezastre naturale regionale	
5.1. Incendiu, atac, explozie, proteste de amploare	-Pe parcursul anului 2021 colaboratorii DDP au respectat normele tehnice de utilizare a echipamentelor de lucru. Astfel, pe parcursul anului 2021, IP CTIF a asigurat suportul necesar, funcționalitatea și gestionarea rețelei de calculatoare în vederea desfășurării proceselor critice activității DDP.
6. Dezastre naturale regionale	
6.1.Cutremur de pământ	- Pe parcursul anului 2021 riscul respectiv nu s-a materializat.